

GAZETA GDANSKA

ORAZ WYDAWNICTWA

DZIEŃ POMORSKI
GAZETA MORSKA
DZIEŃ BYDGOSKI

DZIEŃ GRUDZIĄDZKI
DZIEŃ KUJAWSKI
GAZETA MOGILENSKA

Rok XLIII

Redakcja i Administracja:
Gdańsk Kaszubski Rynek 21Telefon 214, 94
Konto czeł. P. K. O. 210.100

Nr. 258

OBYWATELE! RODACY!

Dzień 11 listopada r. b. jest dla całej Polski dniem **Wielkim i Radosnym**.

W dniu tym bowiem przypada **15-to letnia Rocznicą Powstania Państwa Polskiego!**

Dzień ten rok rocznie obchodzi uroczystie cała Polska jako dzień **wyzwolenia Narodu Polskiego z półtorawiekowej niewoli**. — Dlatego też dzień 11 listopada jest dniem **Święta Narodowego**.

Święta Niepodległości naszej Ojczyzny!

Dlatego też niech dla **Pomorza**, tej **PERŁY POLSKI**, najdłużej gnębionego i ciemiężonego w niewoli, Święto Niepodległości będzie dniem szczególnie Radosnym, Wielkim i Uroczystym.

Obywatele!

Niech w to Wielkie i Radosne dla nas Święto oczy wszystkich Polaków kierują się **ku osobie Tego**, który jeszcze w mrokach niewoli podjął **orzeczną walkę o Niepodległość** i **pobudził Naród do zbrojnego czynu**, który w dniu 11 listopada 1918 r. objął **Naczelną Władzę w Polsce** i jako **Zwycięski Naczelnny Wódz**, mieczem i bagnietem żołnierza wytyczył granice **Państwa Polskiego** — niech się kierują ku osobie **Szermierza Niepodległości, Wielkiego Budowniczego Polski Mocarstwowej,**

MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO.

Obywatele!

Niech ten Wielki i Radosny dzień 15-lecia Polski Odrodzonej ożywi i zespoli serca i duszę całego **społeczeństwa pomorskiego, świadomego swej państwowej roli na zachodnich rubieżach Ojczyzny!**

Niech będzie wyrazem **jedności i skoordynowanej woli wszystkich obywateli z wysłkami Rządu**, który w **dzisiejszych ciężkich czasach prowadzi Nawę Państwową do lepszej przyszłości.**

To też w pełni świadomości i zrozumieniu dobra, potęgi i wielkości Polski, **całe państwo i patriotycznie myślące społeczeństwo na Pomorzu** niech wzniesie **mocny i zgodny okrzyk:**

Najjaśniejsza Rzeczypospolita Polska niech żyje!

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej prof. Ignacy Mościcki niech żyje!

I. Marszałek Polski Józef Piłsudski niech żyje!

Komitet Honorowy:

Wojewoda Pomorski **Stefan Kirtkils**

Hs. Dr. **Stanisław Wojciech Okoniewski, Biskup Chelmiński**

Gen. Dyw. **Norwid-Neugebauer, Inspektor Armii**

Gen. bryg. **Stefan Pastawski, Dowódca C. K. VIII.**

Starosta Krajowy Pomorski **Wincenty Łącki.**

Wojewódzki Komitet Obywatelski.

Plk. dyplomowany **Abraham Roman**, Dowódca Brygady Kawalerji, Mjr. **Adamczyk**, Komendant Główny Zw. Powstańców i Woj. O. K. VIII i Komendant Okręgowy Związku Rezerwistów, **Posel Birkenmayer**, Naczelny Redaktor „Dnia Pomorskiego”, **Boll**, Prezydent miasta Torunia, **Bala Franciszek**, Wiceprezydent miasta Torunia, **Pplk. Baran**, Dowódca 8 dyw. artylerji, **Borowik Józef**, Dyrektor Instytutu Bałtyckiego, **Buszczyński Sylwester**, Wiceprezes Izby Przemysłowo-Handlowej, **Buczowski Zdzisław**, ziemianin, **Tylicie, Butwilowicz**, Okr. Inspektor Pracy, **Biszoff**, Dyrektor Izby Rzemieślniczej, **Grudziądz, Blok Franciszek**, burmistrz miasta Brodnicy, **Bolduan Teodor**, burmistrz m. **Wejherowa**, **Czarliński-Schedlin Leon**, prezes P.T.R., **Ciomborowski Jan**, Prezes Zw. Naucz. Sakół Powszechnych, **Chmarzyński Bronisław**, burmistrz m. **Kościerzyny**, **Czwojdziański Adam**, burmistrz m. **Starogardu**, **Dr. Chmielecki Stanisław**, burmistrz miasta **Pelplina**, **Czerwiński Antoni**, burmistrz m. **Gniewu**, **Czarnik**, p. o. prezes Zw. Strzel. Okręgu Pom., **Cornobis**, Dyr. Teatru Narod. Toruń, **Donimski Jan**, Prezes Tow. Przyj. Zw. Strzel., **Inż. Dobrzycki Bogusław**, Dyrektor Kolei Państw., **Dąbrowski Kazimierz**, Prezes Zw. Inwalidów Woj. R. P., **Pplk. dyplomowany Dzwonkowski**, Z-ca dowódcy O. K. VIII, **Pplk. dyplom. Dworzak Stanisław**, Szef Sztabu O. K. VIII, **Dr. Dzięgiec Ignacy**, Dziekan Rady Adwokackiej, **Eckmannowa Maria**, Dyr. Seminarjum Naucz. Żeńskiego, **Ernest Paweł**, burmistrz m. **Kamienia**, **Flekowa Zofia**, Przew. Rodziny Polcyjnej, **Felski Antoni**, Burmistrz m. **Działdowa**, **Grzanka**, Zarząd Okręgu Zw. Rezerwistów O. K. VIII i Zarząd Oddziału Pom. Z. H. P., **Pplk. Gorczyński Eustachy**, Dowódca 8 baonu sap., **Pplk. dyplom. Gnoiński**, Komendant Szkoły Podchor. Art., **Dr. Gumiański**, Naczelnik Sądu Grodzkiego, **Górska**, Przewodnicząca P. W. K. D. O. K., **Gibas Wincenty**, Burmistrz m. **Radzyń**, **Pplk. dyplom. Hel-**

les Władysław, Dowódca 4 pułku lotniczego, **Hozakowski Bronisław**, Honorowy Konsul Francuski, **Hulewicz Waclaw**, Wiceprezes Pom. Zw. Rewizyjnego, **Herman Alojzy**, Wiceprezes Woj. Komitetu LOPP, **Idec Ludwik**, Zw. Pracowników Umysłowych Adm. Wojskowej, mjr. dypl. **Jabłoński**, Szef Sztabu Bryg. Kawalerji, **Jaworunik Karol**, Prokurator Sądu Apelacyjnego, **Jakubowski Piotr**, Prezydent Izby Rzemieślniczej **Janowski**, Prezes Honorowy Zw. Ofic. Rez. Koło Toruń, **Jezierski**, Prezes Polskiego Białego Krzyża, **Jabłoński Władysław**, Burmistrz m. **Nowe**, **Jagiński Edmund**, Burmistrz m. **Sepólna**, **Kirtkilsowa Janina**, Wojewodzina, **Ks. Prałat Kroczyński**, p. o. Dziekan O. K. VIII, **Kossior**, Prezes Izby Skarbowej, **Pplk. Kustroń**, Dowódca **Fiech**, **Dyw.**, **Pplk. Korycki**, Szef 9 grupy artylerji, **Pplk. Kowalski Leukos**, Dowódca 63 p. p. **Klank**, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego i Prezes P. C. K., **Kulczowska Maria**, Przewodnicząca Zw. Prac. Obyw. Kobiet, **Kalkstein**, Starosta, Prezes Zw. Straży Poż. Wojew. Pom., **Kpt. Kwiatkowski**, Komendant Obw. P. W., **Kubrynowiczowa Stanisława**, Komendantka Okr. Zw. Strzel. **Inż. Kroenitz**, Prezes Stow. Polsko-Estońskiego, **Kaczmarek Teofil**, Prezes Okr. Zw. Podofic. Rez., **Korzeniowski Adam**, **Grudziądz**, **Korzon Napoleon**, Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni, **Krupski Henryk**, Dyrektor Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni, **Kaczyński Józef**, Wiceprezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni, **Kubasik Walerjan**, Burmistrz m. **Kartuz**, **Kurzetkowski Franciszek**, Burmistrz m. **Nowemisto**, **Kostka Stanisław**, Burmistrz m. **Świecia**, **Kurzetkowski Bronisław**, Burmistrz m. **Chelmży**, **Küchler Kazimierz**, Burmistrz m. **Kowalewa**, **Kamali Stanisław**, Burmistrz m. **Pucka**, **Pplk. Latawiec**, Dowódca 31 p. a. 1., **Luśniakówna**, komendantka Choraży Harcerskiej, **Indeckii Piotr**, Burmistrz m. **Więcborka**, **Pplk. Matzenauer**, Komendant m. **Toruń**, **Pplk. dyplom. Minich**, Inspektor Armii,

Komandor Morgenstern, Komendant Ofic. Szkoły Mar. Woj., **Moese Henryk**, Dyr. Gimn. Męskiego im. Kopernika, **Mielżyński Maciej**, ziemianin, **Makowski Ludwik**, Prezes Kurkowskich **Bractw Strzel.** na Okręg Pomorza, **Makowiecki Dyrektor Cukrowni w Chelmży**, **Marchlewski Tadeusz**, **Grudziądz**, **Nalazek Józef**, adwokat, **Wiceprezes Rady Miejskiej m. Torunia**, **Napiórski**, Komendant Okręgu Legionu Młodych, **Nowakowski Ludwik**, Burmistrz m. **Golubia**, **Olśzański Witális**, Komendant Wojew. Pow. **Państw.**, **Olech**, Dyrektor Z. O. K. Z., **Dr. Polak**, Kurator Okręgu Szk. Poza-Pom., **Gen. dyw. Prich Rudolf**, Komendant C. W. Art. **Jan-ta-Polczyński**, senator, **Wysocka**, pow. **Tuchola**, **Pplk. Piwnicki**, Kierownik Okr. Urz. W. F. i I. W., **Paluch Mieczysław**, Prezes Rady Wojew. **BBWR.**, **Prauziński**, Dyrektor Banku Polskiego, **Pplk. Piatowicz-Plachta**, Insp. Armji, **Kaliowski J.**, Dzielnicza Pom. **Sokoła**, **Paślowska**, Przewodnicząca Rodziny Wojskowej, **Polińska**, Przewodnicząca **Zeńsk**, Zw. **Strzel.**, **Toruń**, **Kpt. Pysz**, Komendant P. W. **Toruń**, **Penkalla Leon**, Prezes Zw. Restauratorów na Okr. Pom., **Parzybok Sylwester**, Burmistrz m. **Lidebarku**, **rater Franciszek**, Burmistrz m. **Lubawy**, **Gen. bryg. Maksymowicz-Raczyński**, Dowódca 4 dyw. piech., **Gen. bryg. w st. spocz. Rachmistrak Włodzimierz**, Gł. Insp. Org. Obr., **Pplk. Dr. Riešser**, Dowódca 8 dyw. zand., **Rudłowski Rudolf**, Prezes Sądu Okręgowego, **Rogowski Bazyl**, Starosta Powiatowy i **Grodzki**, Prezes Stow. Urz. Państw. **Koło Toruń** (S. U. P.), **Kpt. Rachwał**, Okręgowy Zw. **Strzel.**, **Rzóska Józef**, **Posel na Sejm**, **Rólewski Kazimierz**, Przewodniczący **Cechów Rzemieśl.**, **Rzasa Franciszek**, **Posel na Sejm**, Prezes Pom. Zw. **Osadników Rolnych w Grudziądzu**, **Gen. bryg. Sawicki**, Dowódca 16 dyw. piechoty, **Dr. Seydlitz Mieczysław**, Wicewojewoda Pom., **Sokol**, Komisarz Rządu w Gdyni, **Dr. Siudowski Konrad**, Prezes Zarządu Wojew. Federacji P. Z. O. O.

Schab Teofil, Prezes Zw. Legionistów Okr. Pomorza, **Stonawski Jan**, Prezes Wojew. Sądu Administracyjnego, **Studnicki Jan**, Prokurator Sądu Okręgowego, **Strzeszewski Adam**, Prezes Okr. Urzędu Ziemi., **Dr. Szad**, Prezes Tow. Lekarzy, **Serożyński Augustyn**, **Posel na Sejm**, **Lekarzy pow. Lubawa**, **Inż. Słowicki**, Prezes **Poczt. Przystosobienia Wojsk.**, **Ślaski**, ziemianin, **Prezes K. S. R.**, **Sakowicz-Jarosław**, **K. miazar** Pom. Izby Rolniczej, **Szmelter Kazimierz**, Prezes Zw. Restauratorów Dworcowych, **Sieradzki**, Komendant Choraży Pom. **Harcerstwa Polskiego Męsk.**, **Seydlitzowa**, Przewodnicząca **Koła Przyjaciół Harcerzy**, **Dr. Sobierajczyk Alojzy**, Burmistrz m. **Chojnic**, **Stamirowski Karol**, Burmistrz m. **Podgórze**, **Saganowski Stanisław**, Burmistrz m. **Tucholi**, **Schwartz Leon**, Burmistrz m. **Wąbrzeźna**, **Seib**, inspektor Szkoły **Toruń**, **Szyprowski**, „**Młody Gryf**”, **Tarnowski Tomasz**, Dyrektor **Semin. Naucz.**, **Twardziński Józef**, „**Dzień Pomorski**”, **Dyrektor**, **Tebinka Zygmunt**, **Posel na Sejm**, **Trybull Paweł**, Burmistrz m. **Czeraka**, **Tomczyński Stefan**, Burmistrz m. **Łasina**, **Pplk. Wołkowicki**, D-ca **Piech**, **Dyw.**, **Dunin-Wąsowicz Wiktor**, Kier. Pom. Insp. Straży Gran. **Włodk Józef**, Prezydent m. **Grudziądz**, **Pplk. Wolszkiegier**, Dowódca **Baonu Balonowego**, **Wienczek Franciszek**, Prezes **Kurkowego Bractwa Strzeleckiego Toruń**, **Wojciechowski Czesław**, Dyrektor **Banku Zw. Spółek Zarobk.**, **Welc**, Prezes **Kolejowego Przystosobienia Wojsk.**, **Wozioda**, Prezes **Związku Osadników Rolnych**, **Wojczyński Stefan**, Burmistrz m. **Tczewa**, **Zgrzebniok Alfred**, Naczelnik, Prezes Zw. **Powst. i Woj. O. K. VIII**, **Dr. Zepalowski**, Prezes Zw. **Lekarzy państw. Polak**, **Oddz. Toruń**, **Inż. Zagórski**, Dyrektor **Lasów Państw.**, **Zdanowicz**, **Okr. Komisarz Kas Chorych**, **Zaleski Leon**, Burmistrz m. **Górzna**, **Zawacki Stanisław**, Burmistrz m. **Chelmna**, **Zajączkowski Stefan**, Burmistrz m. **Skarszewy**.

Wojewódzki Komitet Organizacyjny:

Pomorska Federacja Obrońców Ojczyzny

Związek Legionistów — Okręg Pomorze.

Związek Strzelecki — Okręg Pomorze.

Bądźcie artystami Niepodległej Polski!

Przemówienie p. Premiera Jędrzejewicza na otwarciu Polskiej Akademii Literatury

Na uroczystym otwarciu Polskiej Akademii Literatury, które zaszczylił swą obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej, po przemówieniu prezesa Wacława Sieroszewskiego zabrał głos p. premier Janusz Jędrzejewicz który wygłosił następujące piękne i głębokie przemówienie:

Z istotnym wzruszeniem, w głębokim zrozumieniu powagi chwili — zabieram i mieniem Rządu Rzplitej głos w dniu uroczystym pierwszego posiedzenia Polskiej Akademii Literatury. Rozumiem, że dzień święta naszej wspaniałej literatury żywej ludzi oddzielił w całej Polsce — dlatego chcę złożyć życzenia jak najowocniejszej pracy nie tylko we własnym, nie tylko w całego Rządu imieniu, ale w imieniu całego wdzięcznego społeczeństwa polskiego, które artystom słowa polskiego zawdzięcza nieskończenie wiele, a przedewszystkiem to, że się ostało w straszliwych latach niewoli.

Szabla i słowo

Gdy zadaję sobie pytanie, jakie to przedewszystkiem czynniki kształtowały polską duszę narodową, odpowiadam prosto: szabla i słowo. Wysiłek orężny o czasów Bolesława Chrobrego poprzez Jąziłków, Batorów, Sobieskich, poprzez zbrojne powstanie Kościuski, rycerski zgon ks. Poniatowskiego, walki 30-go i 63-go roku, do walk wyzwoleniczych Józefa Piłsudskiego; — i w kształt najwyższego arcyzmu zakłęte słowo polskie, od potęgi hymnu Bogurodzicy, przez pieśń Kochanowskiego, prorocze dzieła naszych wieszczów, wizje przyszłości Norwida i Wyspiańskiego, niepokój wyzwolenicy Żeromskiego, do dzieł tu obecnych koryfeuszów sztuki pisarskiej z prezesem Sieroszewskim na czele. Szabla i słowo: istnieje coś przeciw, co łączy te dwie tak odległe sprawy. Ludy pierwotne wierzyły i wierzą do dziś, że słowo posiada potęgę magiczną. Wypowiedziane na głos zmienia rzeczywistość, stwarza nowe rzeczy, tworzy czyn. I bodaj że ta wiara jest słuszną i usprawiedliwioną. Przypominaj mi się przepiękny wiersz o Tyrtuszu, który swym śpiewem podpadną na uchu Spartę — potrafił natężyć do zwycięskiego czynu. A iluż Tyrtuszków mieliśmy w Polsce. I ileż razy na zdobytych tarczach dzwigałmy spowite w laury ciała wieszczów, dzięki którym i przez których istniejemy jako wielki, świadomy swojej woli i swego dziejowego posłannictwa naród. Słuszne tedy jest rzeczą wierzyć, że w słowie zawarta jest potęga straszliwa, że kondensuje się w niem moc utajona, której wyzwolenie przechodzić może miarę ludzkiej wyobraźni. Wszak Słowo stworzyło świat — i kiedyś Słowo świat zniszczyć może.

Wielki cel i wielki wysiłek

Również w szabli tkwi elementarna potęga ludzkiego czynu. Również ona zmienia oblicze świata i wyznacza kierunki dziejom. Użyta w imię słusznej sprawy, oparta na wielkim Słowie i z niego siłą moralną czerpiąca — szabla swym błyskiem i pionowym ciosem wyrąbać może te same szlaki, które idzie twórca potęga Słowa.

Szabla i Słowo jednoczą się w najwyższej miary czynie ludzkim, w którym połączone zawsze były, są i wielkością będą wielki cel i wielki prowadzący ku niemu wysiłek.

W jednym symbolu

I dlatego wydaje mi się głęboko mądrą i słuszną rzeczą, że na pierwszym posiedzeniu Akademii Literatury wybraliście Państwo na swego protektora honorowego, wraz z Panem Prezydentem Rzplitej, przed s awicielem majestatu Polski, również i Pana Marszałka Piłsudskiego, jednoczącego w swej osobie te dwa wielkie czynniki dziejowe, które w ciągu dziesięciu niemal s uleci kształtowały duszę polską, że pierwsze kroki nowopowstającej naczelnej reprezentacji literatury polskiej realizują się pod wysokimi auspicjami naczelnej władzy państwowej oraz tej wielkiej potęgi duchowej, która słowo i czyn orężny Naczelnego Wodza zwycięskiej armii polskiej

w życie Polski zakląć potrafiły. Tembardziej wybór ten jest trafny, skoro Marszałek Piłsudski jest człowiekiem pióra o nieporównanej sile wyrazu i słuszenie również i za waszego kolegę nważany być może.

Walka o prawdę życia

Tak łącząc w jednym niejako symbolu pióro z Szablą skierowujecie Państwo prace Akademii na drogę czynnej wobec życia podstawy, nie ograniczając się do instytucji o wyłącznie reprezentacyjnym charakterze. Czynna postawa zawsze związana jest z walką. Bo, czy, się to komu podoba, czy nie podoba, każde dzieło ludzkie o tyle może posiadać jakąś wartość, o ile musi pokonywać opory, o ile o swe zwycię-

stwo musi walczyć. Wasza walka jest walką najpiękniejszą. Orężem jej jest słowo, i laczem boju — Królestwo sztuki. W tem królestwie toczą się boje niemniej w skutkach doniosłe niż boje orężne na polu bitwy. Walczycie Państwo o rzeczywistość. O rzeczywistość artystyczną, to znaczy taką, jaką widzieć chcecie waszemi oczami ludzi sztuki. Ale sztuka to ma do siebie — i to jest jej najprawdziwszą wielkością, że to, co ona zobaczy siłą talentu artysty promieniuje na innych, zwykłych ludzi. I ci zwykli ludzie zaczynają widzieć rzeczywistość na wzór tego, jak ją widzi artysta. Opisuje to co widzicie — i prawda wasza staje się prawdą olbrzymich rzecz ludzkich, w które tchnęliście swego ducha, któ-

remu daliście swoje oczy i swoje uszy. Wasze dociekania, Wasze poszukiwania i badania artystyczne, Wasze walki i zmagania się duchowe stają się własnością kulturalnego ogółu. Ale to szukanie dróg własnych, to dociekanie artystyczne, te zmagania się z trudnościami treści i formy — to przecież ciężka, niełatwa walka, z której nie każdy artysta wychodzi zwycięsko, walka o prawdę życia w całej jej surowości i w całej jej bezwzględności. Iluż artystów nie wytrzymuje grozy tej walki. Iluż obniża lot. Iluż łamie się i odpada.

„Od Was zależy niesłuchanie wiele”

W rękach Waszych, pisarze polscy, znajduje się dużo z treści życia polskiego narodu. Wy nadajecie temu życiu kształt artystyczny. Wy przez to stwarzacie kategorie porozumiewania się ludzkiego, równie ważne, jak te, które społeczeństwu daje nauka.

Więc życzyliby sobie należało, aby wzrok Wasz skierowany był ku temu, co w życiu zbiorowości polskiej jest najważniejsze, najwyższe. Materiału w dzisiejszej Polsce. Wam nie zabraknie. Bogactwo form i treści naszego życia jest olbrzymie. Stoją przed wami wielkie zagadnienia państwowe, doniosłe sprawy społeczne, trudności, w których żyjemy i niebezpieczeństwa, które nam grożą; a w tem wszystkim cierpiąca lub radująca się, walcząca lub poddająca się w rezygnacji jednostka ludzka — dusza człowieka współczesnego. Wejdźcie Państwo w ten wir wydarzeń — w sam środek zmagaj się i walk. Dajcie swoje własne, swoje prawdziwe, wolne, niczem nieskrępowane widzenie rzeczy polskich; pokażcie światu prawdziwe znamię epoki, w której żyjemy; wskażcie na jej wielkość i jej nędzę. Pokazujcie piękno, uczcie nienawidzić szpetotę duszy ludzkiej. Macie przywilej olbrzymi, przywilej talentu. Od tego, jak Wy w Niepodległej Polsce zrozumiecie swą rolę, zależy niesłuchanie wiele. Bądźcie tej Niepodległej Polski artystami.

Naczelny interes kultury polskiej

Bo takie jest przecież zadanie Akademii. Nie po to ona powstaje, by z grona świętych pisarzy wyróżnić najświetniejszych. Od tego są order i odznaczenia. Ale po to, żeby wspólnym organizacyjnym wysiłkiem torować drogi literaturze polskiej w jej trudnych i ważkich zadaniach. Przez dbałość o język polski, przez popieranie rzetelnych wysiłków, przez żywe wyczucie nie zjawisk życia zbiorowego i sygnalizowanie jego potrzeb duchowych ma się Akademia przyczynić do podniesienia na możliwie najwyższy poziom twórczości literackiej, — jej wydajności i rzetelności. Nie interes literatów Akademia winna mieć na względzie, ale interes naczelny kultury polskiej.

I gdy patrzą w tej chwili na grono pisarzy polskich, będących członkami tej Akademii, to wiem napewno, że ci ludzie zadania swoje, choć są niełatwe, będą w stanie wypełnić. Bowiem tak się szczęśliwie stało, że reprezentujecie Państwo nie tylko wielkie talenty, ale nadto i gorącą myśl obywatelską, ale i najlepszą wolę do wielkiej pracy.

Z uczuciem głębokiego zaangażowania my się o zaszczytnej odznace akademickiej, którą byliście mi Państwo łaskawi wręczyć. Wy reprezentujecie świętą wyjątkowość talentów — ja jestem rzemieślnikiem szarej, codziennej pracy państwowej. Gdy o mnie ludzie dawno zapomną, Wasze nazwiska będą wciąż żywe, Wasze utwory wciąż czytane, a dorobek Waszego życia, będzie trwałym dorobkiem polskiej kultury. Taki jest przywilej talentu.

Ceniąc sobie niezmiernie zaszczytny tytuł członka honorowego tej Akademii, przyjmuję go nie dla jakichś rzekomych meich zasług, ale jako niezmiernie miły dla mnie dowód pokrewieństwa duchowego między Wami a mną, którzyście widocznie Państwo wyczuł i zechcieli dać mi symboliczny wyraz, i raz jeszcze życząc Akademii odegrania w życiu polskim tej doniosłej roli, jaką jej Statut zakreśla.

Quod felix. faustum. fortunatumque sit!

Pomorze fundamentem pokoju

Prasa alzacka o polskiej LOPP

Strasburski „Journal d'Alsace” z dnia 29 października ogłasza artykuł, poświęcony polskiej Lidze Obrony przeciwagony. Autor stwierdza, że Liga ta świetnie się rozwija, omawia rozbudowę lotnictwa polskiego, oparte o krajowy przemysł lotniczy. „Jeśli Niemcy — stwierdza autor — ośmieliły się położyć rękę na Pomorzu, którego nigdy zresztą nie otrzymają, kilkaset polskich samolotów bombardujących znalazłoby się nad Berlinem w godzinę po napaści niemieckiej. W Berlinie zdają sobie z tego doskonale sprawę”.

Drugie pismo Strasburskie „La République” zamieściło w ostatnich dniach artykuł o Polsce, a zwłaszcza o Pomorzu. P. Alfred Falk nawiązując do jeonej z mów Hitlera, poświęconej m. in. Pomorzu, polemizuje b. ostro i kategorycznie z Fuehrerem, przytaczając w obronie praw Polski do Pomorza kilka najważniejszych argumentów. Falk przypomina, że Pomorze nie jest żadnym „korytarzem”, że stanowi jedynie dostęp do morza 32-miljonowego narodu, dalej zaś stwierdza, że na Pomorzu mieszka 90 proc. Polaków. Gdyby Pomorze zostało Polsce zagrabione wówczas 2/3 polskiego handlu byłoby kontrolowane przez Niemcy. Na zakończenie Falk przypomina, że Pomorze zostało oddane Polsce na podstawie 14 punktów Wilsona, które zostały przyjęte przez rząd cesarskich Niemiec i miały na celu nie szerzenie nienawiści, jak to twierdzi Hitler, ale utworzenie nowego porządku w Europie, oparte go na sprawiedliwości i zasadzie samookreślenia narodów.

I w dzień i w nocy zbroją się

Paryż zaniepokojony

Zbrojenia niemieckie wywołują poważne zaniepokojenie we Francji. „Le Rempart” pisze: Niemcy zbroją się. Fabryki niemieckie pracują dzień i noc nad wytwarzaniem materiału wojennego. Fabryki produktów chemicznych w Kolonie nie zatrzymują pracy ani na minutę, ani w dzień, ani w nocy. Czyż Francja będzie czekać aż bez wypowiedzenia wojny połowa Paryża zostanie unicestwiona? — zapytuje dziennik. Jest jeszcze czas, by uniknąć nowego kataklizmu. Naród niemiecki oczekuje

wyzwolenia. W Niemczech hitlerowcy nie stanowią 20 proc. i operacja wojskowa byłaby powitana po jej szczęśliwym przeprowadzeniu z entuzjazmem. Nawet w samych Niemczech. Ludzkość odetchnęłaby i rozpoczęłaby się era pokoju. Jeżeli jednak Francja będzie czekać, setki i tysiące istnień ludzkich zostanie zniszczonych. Paryż zostanie obrócony w gruzy. Będzie to ojna aż do wytopienia. Nie może o tem nie wiedzieć rząd.

Lawina nad Europą

Głos pacyfisty Foerстера

Paryski dziennik „L'Homme Libre” ogłasza list prof. Foerстера, wystosowany do redakcji jednego z pism, wychodzących w języku niemieckim w Alzacji. W liście tym znany pacyfista niemiecki precyzyjnie swe poglądy na możliwość zbliżenia francusko-niemieckiego.

„Kierownicy polityki zagranicznej niemieckiej i niemiecka opinia publiczna — pisze Foerster — powinni jasno zrozumieć, że niema możności pogodzenia się z Francją bez uprzedniego pogodzenia się z okre-

ślonym w Traktacie Wersalskim nowym statutem Europy, którego Francja jest obrońcą i reprezentantem, nie w tym celu, by zgnieść Niemcy, lecz dlatego, że statut ten jest naprawieniem krzywdy, przeciągającej się przez wieki. Nie ulega wątpliwości — pisze w dalszym ciągu Foerster — że Traktat Wersalski nie jest bez błędów, ale prowokować dziś jego rewizję, oznaczałoby rozpętać lawinę, która zburzyłaby Europę.

Coraz mniej złota

Produkcja zmniejsza się rocznie o 500 milionów

Znany szwedzki ekonomista, prof. Gnstaw Cassel, ogłosił ostatnio w prasie interesujący artykuł na temat standardu złota. Prof. Cassel twierdzi w swym artykule, iż w świecie zaznacza się wyraźnie zmniejszenie ilości złota, a wszelkie opinie o jego nadprodukcji nie odpowiadają prawdzie. Prof. Cassel stwierdza dalej, iż normalna produkcja złota powinna odpowiadać 3% obecnych zapasów światowych tego metalu. A zatem produkcja złota w ciągu r. 1932 winna była wynieść ok. 2.450 milj. marek, podczas, gdy w rzeczywistości wyniosła tylko

2.064 milj., co oznacza roczne zmniejszenie produkcji o około 500 milionów.

Prof. Cassel wyraża opinię, iż zmniejszenie ilości złota jest rezultatem niemożliwego wzrostu zapotrzebowania na nie, a spadek cen artykułów pierwszej potrzeby jest pozytywnym dowodem, że światowy zapas monetarny nie jest współmierny z ogólnym wzrostem zapotrzebowania na złoto. To spowodowało, iż wartość wzrosła niepomniernie i w krajach, które porzuciły parytet złota, wartość ta podniosła się o 50% lub więcej.

Listy BBWR wszędzie zwyciężają

Przebieg wyborów do rad gromadzkich

W powiecie biłgorajskim na 528 kandydatów jeden opozycji

Wybory do rad gromadzkich na terenie województwa lubelskiego są w pełnym toku.

W powiecie zamojskim i krasnostawskim wybory odbyły się w dniu 5 b. m. Listy, wysunięte przez BBWR, zawierające nazwiska ludzi, dających gwarancję owocnej pracy na terenie samorządowym, przeszły w 95 proc. gromad przez aklamację. W kilkunastu gminach, w których na żądanie stronnictw opozycyjnych odbyło się głosowanie tajne, przeszły również listy BBWR.

W powiecie radzyńskim wybory zostały przeprowadzone dn. 5 i 6 b. m. We wszystkich prawie gromadach tego powiatu listy kandydatów, wysuniętych przez miejscowe organizacje BBWR, przeszły przez aklamację. Do głosowania doszło tylko w dwóch gromadach. Listy Bloku bezpartyjnego w głosowaniach tych uzyskały znaczną przewagę głosów.

W powiecie włodawskim wybory rozpoczęły się 4 b. m. Na terenie tego powiatu listy kandydatów, wysuwanych przez Blok Bezparyjny, znalazły całkowite poparcie wyborców. W większości wypadków listy BBWR, przyjęte przez aklamację.

W powiecie biłgorajskim wybory rozpoczęły się w dniu 6 b. m. i jeszcze trwają. Na 528 kandydatów na radnych wszedł zaledwie 1 kandydat opozycji.

Dnia 6 b. m. rozpoczęły się również wybory w powiatach chełmskim, garwolińskim, hrubieszowskim i tomaszowskim. Za kandydatami Bezparyjnego Bloku opowiedziały się znaczna większość wyborców.

Wybory do rad gromadzkich w powiecie lubelskim odbyły się 7 i 8 b. m. Wysunięte przez BBWR, listy kandydatów prawie wszędzie przyjmowane były przez aklamację.

W powiecie janowskim, gdzie wybory odbyły się dn. 7 i 8 b. m. zaledwie w kilku gromadach doszło do głosowania. W większości gromad listy BBWR przyjmowano przez aklamację.

W dn. 7 i 8 rozpoczęły się wybory w powiatach siedleckim, sokołowskim, wągrowickim i łukowskim. W dniu 8 b. m. rozpoczęły się wybory w powiecie skierzowieckim woj. warszawskiego. Udział w wyborach bardzo duży. Na terenie całego powiatu przechodzą kandydaci BBWR.

W powiecie Białej Podlaskiej dotychczas odbyły się wybory w 19-tu gromadach, przyczem w 16-tu przeszły przez aklamację listy BBWR. W jednej gromadzie odbyło się głosowanie jawne, w którym 97 proc. głosów otrzymały listy BBWR.

W dwóch gromadach odbyło się głosowanie tajne, w którym przeszli kandydaci BBWR.

Zamówienia sowieckie w przemyśle górnośląskim

Powrócił z Moskwy naczelny dyrektor huty „Pokój” inż. St. Surzycki, który na zaproszenie „Sojuzmetimportu” przeprowadził szereg rozmów z przedstawicielami sowieckiego przemysłu metalurgicznego na temat dalszych zamówień sowieckich w hutach górnośląskich, głównie na żelazo handlowe, na rok 1934.

Rozmowy przemysłowców górnośląskich doprowadziły do zasadniczego porozumienia i jedynie sposób finansowania napotyka jeszcze na pewne trudności.

W kołach przemysłowych zarówno polskich, jak i sowieckich, panuje przekonanie, że trudności te będą wkrótce pokonane.

Notariusze pod kontrolą

Senat miasta Hamburga wydał rozporządzenie, którego mocą notariusze są obowiązani zgłaszać do urzędów skarbowych wypadki sprzedaży nieruchomości przez osiadłych na terenie Niemiec niearyjczyków.

Zarządzenie to tłumaczy się podejrzeniem, że właściciele niearyjczycy zamierzają po spieniężeniu swoich nieruchomości wyjechać zagranicę bez uiszczenia należnych podatków.

76 kodeksów pracy

Donoszą z Waszyngtonu, że prez. Roosevelt podpisał cztery dalsze code'y pracy, m. in. dla przemysłu farb i lakierów. Liczba wydanych po dzień dzisiejszy kodeksów pracy wynosi 76.

Prohibicja zniesiona

Stan Utah wypowiedział się za zniesieniem prohibicji. Fakt ten posiada doniosłe znaczenie, ponieważ z chwilą przyłączenia się Stanu Utah do liczby stanów, które wypowiedziały się przeciw prohibicji, słynne prawo Volsteada, XVIII poprawka do konstytucji została uchylona, ponieważ 3/4 wszystkich stanów wypowiedziało się za jego odwołaniem.

Generalny konsul sowiecki opuszcza Gdańsk

Jak się dowiadujemy, opuszcza Gdańsk generalny konsul sowiecki w Gdańsku p. Ignacy Kalina.

P. Kalina obejmuje stanowisko pełnomocnika Komisariatu Ludowego Spraw Zagranicznych w Charkowie. W Gdańsku p. konsul Kalina czynny był od roku 1926.

W tutajszych kołach konsularnych uchodzi p. Kalina za dobrego znawcę stosunków wewnętrzno - politycznych w Gdańsku.

Rozbiór Austrii

„Neues Wiener Abendblatt” donosi z Berlina: Prezydent rządowy w Magdeburgu dr. Nicolai wypracował memoriał w sprawie przyszłości konstytucji Niemiec. Projekt przewiduje przyłączenie Austrii do Rzeszy i proponuje w tym wypadku rozbiór Austrii. Mianowicie Przedarlantja zostałaby przyłączona do mającej się utworzyć Szwabji. Tyrol i Salzburg włączony do Bawarii.

Obniżenie stawek frachtowych na drzewo rumuńskie

Prowadzone ostatnio rozmowy w celu obniżenia stawek frachtowych na drzewo miękkie z Rumunii doprowadziły do rezultatu o tyle, że polski udział w stawkach frachtowych obniżony został od 10 listopada b. r. do 1.40 złotych.

Samorząd zadłużony na 1800 milionów

Stanowi to 25 proc. zadłużenia Państwa

Zgodnie z danymi urzędowymi, zadłużenie wszystkich związków samorządowych w Polsce wynosi około 1.300 milionów złotych, co stanowi przeszło 25 proc. zadłużenia Państwa Polskiego, które wynosi 5 miliardów złotych.

Zadłużenie 250 związków powiatowych wynosi 171,4 milj. złotych, przyczem największe sumy przypadają na województwa warszawskie, (31,8 milj. zł.), kieleckie (24,7 milj. zł.), lubelskie (20,5 milj. zł.) i poznańskie (16,3 milj. zł.), na województwo śląskie i pomorskie (po 9,8 milj. zł.), białostockie (9,5 milj. zł.), wołyńskie (8,5 milj. zł.), łódzkie (7,2 milj. zł.), nowogrodzkie (7,1 milj. zł.), łwowskie (6,3 milj. zł.), krakowskie i wileńskie (po 4,9 milj. zł.), tarnopolskie i poleskie (po 4,0 milj. zł.), wreszcie stanisławowski (2,1 milj. zł.). Zadłużenie długoterminowe związków powiatowych w ogólnym wyniku stanowi około 60 proc. zadłużenia ogólnego, przyczem usiłującą z kredytów skorzystały województwa centralne, następnie zachodnie.

Najpoważniejszym źródłem kredytu zwłaszcza

zadłużenia długoterminowego są banki państwowe, szczególnie Bank Gospodarstwa Krajowego, następnie idąc banki komunalne, kasy oszczędności, skarby państwa, zakłady ubezpieczeń.

Jako objaw ciekawy należy zanotować, że majątek samorządu powiatowego wynosi tyle, co jego zadłużenie.

Ogólna suma dochodów samorządu powiatowego waha się w granicach 200 milionów zł. rocznie.

Narodowy Blok Gospodarczy - Społeczny na

Pomorzcu idzie do wyborów samorządowych m. in. po hasłem oszczędnej, planowej i celowej gospodarki samorządowej. Tem więcej zaś gospodarka samorządowa będzie oszczędna, planowa i dobro całego ogółu mieszkańców mieć będzie w poważaniu, gdy stanie się bezpartyjna, apolityczna, gdy ludzie fachowi, wyrobieni będą mieli głos decydujący i czas swój poświęcą rzetelnej pracy. Bo w samorządach niema dziś już miejsca na politykę i szkodliwe partyjnictwo.

Bohater narodowy Anglii

Żokej Richards po 248 zwycięstwach

Od 48 lat rekord zwycięskich biegów w wyścigach konnych w ciągu jednego sezonu, od czasu gdy ustanowił go w liczbie 246 zwycięstw znakomity żokej angielski Archer, trwał niepokonany.

Od kilku tygodni cała Anglja w najwyższym stopniu interesowała się widokami pobicia tego rekordu przez popularnego żokeja Richardsa. W ub. sobotę Richards zdołał się z Archerem, uzyskawszy 246

zwycięstwo w obecnym sezonie. Richards w ub. poniedziałek pobił rekord Archera, dochodząc do cyfry 248 zwycięstw.

Fakt ten wywołał powszechny entuzjazm, gazety wieczorowe przepełnione są wiadomościami o tem wydarzeniu, zaś król Jerzy polecił wysłać depechy gratulacyjnej do znakomitego żokeja, który stał się obecnie bohaterem narodowym.

Już wróżą na 1934 rok

Ben Astra przepowiada

Serja przepowiedni różnych wróżbitów, astrologów i jasnowidzów mniej lub więcej pewnych i nieomylnych, rozpoczęła już grasować po świecie wraz ze schyłkiem roku. Defiladę wróżbitów rozpoczyna na łamach prasy wiedeńskiej niejaki Ben Astra, który na rok 1934 zapowiada co następuje:

W zimie roku 1933/34 zalanie się system sowiecki i w Rosji wybuchnie rewolucja. W związku z tem rozpocznie się era wielkiej pomysłowości dla Europy, a upadku dla Ameryki.

We Francji nastąpią wielkie zmiany i wpływ jej na Turcję coraz bardziej będzie zanikać. Między Austrią a Niemcami nastąpi pojednanie. W Czechosłowacji zajdą wielkie zmiany.

Pięć wielkich osobistości umrze w 1934 r. Kronika kryminalna „wzbogaci się” o sensacyjne wypadki międzynarodowe, a na giełdach zdarzą się wielkie krachy.

Kto chce — niech wierzy, a jeśli nie uwierzy, to i tak dziury w niebie nie będą!

Banda szpiegów przed sądem

Rozprawa przy drzwiach zamkniętych

Znieważenie grobu małżonki Goeringa

Biurowi Conti donosi, że poseł szwedzki w Berlinie zawiadomił niemieckiego ministra spraw za granicznych, że komuniści znieważyli grób małżonki pruskiego premiera Goeringa, która spoczywa na cmentarzu w Szwecji. Komuniści pomalowali farbą nagrobek i usunęli wieńce, złożone na grób. Premier Goering wobec tego zdecydował się sprowadzić zwłoki zmarłej swej małżonki do Niemiec.

Bokserzy niemieccy przybędą do Polski

Urząd, agencja niemiecka Wolfa podaje, że Polski Związek Bokserki zwrócił się do niemieckiego Związku Bokserkiego z propozycją przysłać do Polski drużynę pięściarskiej. Niemcy pro pozycję przyjęli.

Pierwszy mecz o charakterze międzymiastowym między Berlinem a Poznaniem ma odbyć się dn. 7 stycznia roku przyszłego. Następnie drużyna niemiecka rozegra dwa dalsze spotkania z drużynami poznańskimi bądź pomorskimi.

W warszawskim Sądzie Okręgowym rozpoczęł się, — jak donosiliśmy — w dniu 7 b. m. proces w sprawie wielkiej afery szpiegowskiej. Do odpowiedzialności karnej za szpiegostwo na rzecz jednego z państw ościennych, pociągniętych zostało dziesięć osób, w tem trzy kobiety, a mianowicie: Stella Filarowa, Estera Ładowska, jej mąż Benjamin Ładowski, Izrael Berkowski, Włodzimierz Kuźniński, Franciszek Czermanowicz, Andrzej Śliwniak, Marjasza Plotnikówna i Franciszek Majewski.

Filarowa jest pasierbicą znanego bankiera Sobola, który również aresztowany był w swoim czasie pod zarzutem szpiegostwa. Pochodzi ona z bardzo bogatego rodziny i sama jest zamężna. Po czteromiesięcznym pobycie w areszcie prewencyjnym, zwolniona została za kaucję w wysokości 100.000 zł., złożoną przez Sobola.

Estera i Benjamin Ładowcy, ona w wieku

lat 65, on liczący 58 lat, są rodzicami znanego aferzysty Ferdynanda Ładowskiego, karanego już kilkanaście razy za różnego rodzaju przestępstwa; po opuszczeniu więzienia zdołał on uniknąć zagranicę i począł trudnić się szpiegostwem, ostatnio zaś aresztowany został w Paryżu.

Izrael Berkowicz był agentem ubezpieczeniowym, Kuźniński pełnił funkcję asesora sądowego w Łodzi, Marjasza Plotnikówna jest jego przyjaciółką. Czermanowicz i Śliwniak — to dwaj znani kryminaliści, którzy przesiadali już wiele lat za kratkami. Majewski wreszcie jest bratem tancerki z „Adrii”, Teodozji Majewskiej, znanej z głośnego procesu szpiegowskiego, w którym skazana została na 15 lat więzienia, współoskarżeni zaś Borakowski i Bąkowski skazani byli na karę śmierci.

Oskarżeni odpowiadają z więzienia, za wy-

jątkiem Filarowej, Berkowskiego, Plotnikówny i Beniamina Ładowskiego, którzy pozostają na wolnej stopie za kaucją.

Na rozprawę powołano przeszło 60 świadków oraz kilku biegłych. Wśród świadków znajdują się m. in. trzy osoby, skazane już za szpiegostwo. Akta sprawy obejmują 7 grubych tomów. Wśród dowodów rzeczowych zwraca uwagę maszyna do pisania oraz walizeczka, zawierająca paterfon; wśród publiczności kursują najróżniejsze wersje na temat roli, jaką odgrywał w „robocie” szpiegowskiej ów paterfon.

Ogólne zainteresowanie publiczności skupia się na osobie Filarowej; jest to młoda kobieta o nieprzeciętnej urodzie, ubrana skromnie, lecz sztywnie.

Sąd prowadzi rozprawę przy drzwiach zamkniętych. Wyroku nie należy oczekiwać wcześniej, niż we wtorek przyszłego tygodnia.

Wykolejenie się „triumfu” na ślepych torze

Przedwyborcze „narodowe” cuda

O fatalnym „triumfie” Stronnictwa Narodowego, który w wyborach gromadzkich w powiecie łódzkim okazał się poprostu kłeską, o czym pisaliśmy w numerze poprzednim, zamieścić również „Ilustrowany Kurjer Codzienny” poniższe, niepozabawione ostrej ironii uwagi:

„Kurjer Poznański” zamieścił w swym numerze z 7 listopada olbrzymią, możliwie największymi literami wydrukowaną wiadomość p. t. „Triumf obozu narodowego w Łódzkiem — w wyborach gromadzkich Obozu Narodowy przeprowadził 75 proc. kandydatów”.

W depeszy tej czytamy, że wybory odbyły się w całym powiecie łódzkim, że „wszyscy działacze Obozu Narodowego z podziwem godną sprawnością wywiązali się ze swych zadań akcji przedwyborczej”. Na stopnie depesza mówi o różnych utrudnieniach, które powodowały, że walka była ciężka itd. itd. Pomimo wszystko „Obozu Narodowy w całym powiecie łódzkim odniósł niebywałe zwycięstwo. Według dotychczasowych obliczeń przeprowadził on zgórą 75 proc. swoich kandydatów. Zwycięstwo Obozu Narodowego „wywołało wśród sfer „narodowych” i miasta Łodzi wielki entuzjazm”.

Tak „stoją” w „Kurjerze Poznańskim”. Równocześnie — a właściwie w kilka godzin później — ukazała się „Gazeta Warszawska”, w której znaleźliśmy wiadomość pod wymownym tytułem „Wybory” (w cudzysłowie) w powiecie łódzkim.

Centralny organ Narodowej Demokracji zdradził nam następnie niebywałą tajemnicę. Okazało się bowiem że wybory odbyły się w 5 gromadach wiejskich pow. łódzkiego, gdyż w 193 gromadach tego powiatu chłopi zgłosili tylko jedną listę, a więc potrzeba wyborów wogóle nie zachodziła. Tajemnica ta była zresztą wszystkim znana, gdyż przecie nie kto inny, tylko Stronnictwo Narodowe żądało w piątek w Sejmie odroczenia wyborów, tłumacząc, że Stronnictwo opozycyjne zostały ich nagłem rozpisaniem zaskoczone i że nie będą miały czasu przeciwstawić swoich kandydatów jądowej liście, zgłoszonej przez obóz przerwany.

Otóż teren olbrzymiej walki zwężał się już do 5-ciu gromad. Na tem jednak nie ko-

rec. Cóż bowiem pisze dalej „Gazeta Warszawska”?

„Wobec braku zainteresowania ze strony ludności, frekwencja była niska. Ogółem z rad gromadzkich wybrano około 50 proc. kandydatów Stronnictwa Narodowego”.

Warto zestawzić tych kilka faktów. „Kurjer Poznański” otrąbił zwycięstwo w całym powiecie, olbrzymi entuzjazm i 75 proc. wybranych kandydatów.

„Gazeta Warszawska” pokpiwa gorzko z wyborów. Stwierdza, że odbyły się one w 5-ciu wiośszynach, że minęły bez zainteresowania i redukuje zwycięskich kandydatów swego stronnictwa do 50 proc.

To nieładnie, jeżeli dwa dzienniki tej samej partii nie umówią się na czas. Po-

wstaje wielki bałagan i wstyd niemały.

A może źródło tajemnicy tkwi w czym innym? Oto w Poznańskim i na Pomorzu odbędą się wybory gminne za dwa tygodnie, a w Kongresówce nie zostały jeszcze napisane. Dlatego „Kurjer Poznański” pojechał pełną parą — i wykoleił się”.

Powyższe uwagi „Ilustrowanego Kurjera Codziennego” potwierdzają raz jeszcze, że nie tylko Stronnictwo Narodowe wraz ze swoją prasą rozmija się z prawdą, lecz i że wszędzie wbrew „narodowym” krzykliwym „zwycięstwom” nawet „triumfalne” rozmiżanie się z prawdą nie pomaga.

I nie pomoże nigdzie, zwłaszcza tu na Pomorzu, gdzie w wyborach sędziorskich zwyciężyć musi i zwycięży racjonalna prawda obywatelska.

Hołd policjantom — poległym na posterunku

W dn. 11 listopada, w rocznicę odzyskania niepodległości, korpus naszych granatowych żołnierzy obchodzi swe doroczne święto policyjne.

W przededniu święta t. j. 10 bm. odbędzie się w stolicy szereg uroczystości, program których przewiduje:

Uroczyste nabożeństwo za spokój duszy poległych na służbie oficerów i szeregowych policji państwowej; odsłonięcie tablicy policjantów poległych w r. 1933 w saji honorowej Komendy Głównej P. P.; złożenie wieńca na grobie Nieznanego Żołnierza przez komendanta głównego P. P. plk. Małyszewskiego na czele delegacji z okręgów wojewódzkich, apel honorowy poległych oficerów i szeregowych p. p.

pozem nastąpi dekoracja odznaczonych „Kryzem Zasługi za Dzielność”.

Na Pomorzu w większych miastach odbędą się nabożeństwa żałobne za poległych na posterunku policjantów województwa pomorskiego w Toruniu, jako stolicy województwa uroczystość żałobną organizuje Komenda Wojewódzka P. P. w imieniu wszystkich oficerów i szeregowych policji na Pomorzu. Nabożeństwo odbędzie się w kościele garnizonowym jutro o godz. 9 rano. Społeczeństwo przez liczny udział powinno zadokumentować swą wdzięczność głęboką dla pamięci tych, którzy własne życie poświęcili na ołtarzu troski o dobro, mienie i bezpieczeństwo współobywateli.

Utworzenie ekspozytury

gdynskiej Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy

Ze strony sfer gospodarczych dowiadujemy się, że gdynska Izba Przemysłowo-Handlowa zamierza w najbliższym czasie stworzyć w Bydgoszczy przedstawicielstwo, które załatwiać będzie sprawy bieżące, przewidziane w specjalnie w tym celu wydanej instrukcji.

Przedstawicielstwo Izby Gdynskiej w Bydgoszczy będzie posiadało taki zakres uprawnień, aby tok i sposób załatwiania spraw, dotyczących przydzielonego Izbie Gdynskiej okręgu, żadną miarą nie ucierpiał na dotychczasowej sprawności.

Poradnik praktyczny dla podatników

Nowe pożyteczne wydawnictwo

Referent działu egzekucyjnego toruńskiego Urzędu Skarbowego p. Andrzej Mazurek opracował i wydał ostatnio „Poradnik praktyczny dla podatników”, w którym obszernie (na 223 stronach) omawia obowiązujące przepisy skarbowe, udzielając równocześnie płatnikom rad i wskazówek, w jaki sposób winni spełniać ciężary na nich obywatelski obowiązek płacenia podatków.

P. Mazurek wychodzi ze słusznego założenia, że od skoordynowania współpracy społeczeństwa płacącego podatki z władzami skarbowymi, egzekwującymi je zależy w wysokim stopniu dodatni wynik tak zasilenia Skarbu wpływami pieniężnymi, będącymi podstawą jego bytu, jak i złagodzenia form obowiązującego postępowania egzekucyjnego. Nieumiejętne natomiast u stosunkowanie się wzajemnie staje się niejednokrotnie źródłem wzajemnych tarć i zgrzytów, oczywicie z obopólną szkodą.

Wychodząc z tego założenia autor stara się swymi radami zaoszczędzić podatnikom zbędnych nieraz trudów i kłopotów w realizowaniu świadczeń, wypływających z powinności podatkowej.

„Poradnik” p. Mazurka pisany jest w formie zrozumiałej i przystępnej, co łącznie z niską ceną (2 zł. 50 gr.), sprawi zapewne, że stanie się niezbędnym podręcznikiem każdego podatnika nie tylko w Toruniu, ale i na terenie całego kraju.

Przedstawicielstwo Izby Gdynskiej w Bydgoszczy będzie posiadało taki zakres uprawnień, aby tok i sposób załatwiania spraw, dotyczących przydzielonego Izbie Gdynskiej okręgu, żadną miarą nie ucierpiał na dotychczasowej sprawności.

Wychodząc z tego założenia autor stara się swymi radami zaoszczędzić podatnikom zbędnych nieraz trudów i kłopotów w realizowaniu świadczeń, wypływających z powinności podatkowej.

„Poradnik” p. Mazurka pisany jest w formie zrozumiałej i przystępnej, co łącznie z niską ceną (2 zł. 50 gr.), sprawi zapewne, że stanie się niezbędnym podręcznikiem każdego podatnika nie tylko w Toruniu, ale i na terenie całego kraju.

Krwawe porachunki sąsiedzkie

Zabójstwo rolnika w pow. morskim

W Poblociu, pow. morskiego rozegrała się krwawa tragedia, ofiarą której padli właściciel gospodarstwa wiejskiego Wiktor Koźyczkowski i syn jego Leon.

Obaj wyżej wymienieni zajęci byli pracą w polu, gdy przez posiadłość Koźyczkowskiego przechodził sąsiad jego, Nowicki, uzbrojony w strzelbę. Ponieważ Koźyczkowski miał z Nowickim jakieś porachunki, więc wywiązała się między nimi sprzeczka, w trakcie której Ko-

źyczkowski miał chwycić widły i ruszył z nimi na sąsiada.

Wówczas Nowicki strzelił do Koźyczkowskich, kładąc ojca trupem, a syna raniąc poważnie. Aresztowany przez policyj Nowicki zeznaje, że działał w obronie własnej i zmuszony był użyć broni przeciwko atakującemu go sąsiadom. Pierwotkowe dochodzenie wykazało jednak, że użycie broni nie było konieczne, wobec czego Nowickiego zatrzymano w areszcie i przekazano władzom sądowym.

Groźny pożar w Kamionce, powiatu toruńskiego

Dnia 7 bm. o godz. 4.15 w nocy w zabudowaniu Oskara Sandora w Kamionce pow. toruńskiego powstał pożar, który zniszczył stodołę wraz z ziemiopłodami i maszynami rolniczymi, wyrządzając szkodę na sumę 30.400 zł.

Pożar przeniosł się następnie na sąsiednie zabudowania Otylii Hauzerowej, której spaliła

się również stodoła ze zbożem i maszynami rolniczymi, oraz śpichalcz łącznej wartości 17.900 złotych. Spalone mienie Sandera było ubezpieczone na sumę 18.705 fr. szw., budynek zaś Hauzerowej na sumę 8.550 zł.

Przyczyny pożaru narazie nie ustalono.

Ze świata

— Dyrektor policji w Pile ogłosił ostrzeżenie skierowane przeciw komunistom, uprawniającym propagandę wyborczą.

— Na niemieckiej stronie Karkonoszów czynią się szerokie przygotowania do świąt 85-letniej, jakie mają się odbywać w zimie br. Ze strony czechosłowackiej obserwowane można szeregi prowadzonych po stronie niemieckiej prac ziemnych. Przygotowania te — wywołane w społeczeństwie czechosłowackim zaniepokojenie Pracami przygotowawczymi kierują oficerowie Reichswehry.

— Nowy król Afganistanu panować będzie pod imieniem Mahmud Zahir Szach.

— Wszystkie kolonie polskie, w Południowej Ameryce oprócz Marianno Pimentel, ucierpiały ogromnie od szarańczy. Kolonie Guarany, Erechim, San Feliciano Palmeira, ucierpiały najwięcej, obecnie do liczby kolonii polskich, nawiedzonych przez szarańczę, przybyła jeszcze kolonia Santo Antonio.

— Okazała manifestacja francusko-belgijska, zorganizowana pod Haudroy z okazji odsłonięcia „Pomnika Zawieszenia Broni”, na miejscu, gdzie przed 15-tu laty przyjęto niemieckich parlamentarzystów bojowych.

— Z okazji 10-ej rocznicy istnienia republiki tureckiej, Generalna Dyrekcja Poczty i Telegrafów w Ankarze wydała serię znaczków pamiątkowych.

Znaczki te były w życiu jedynie w czasie uroczystości jubileuszowych poczem zostały wycofane z obiegu.

— Na lotnisku w Vittorio lotnik Nictot na hydroplanie zaopatrzonym w motor o sile 160 koni osiągnął wysokość 8.411 metrów, bijąc rekord Zimmermanna, który w roku 1930 osiągnął wysokość 5.652 m.

— W Sinaia odbyło się tradycyjne święto kawalerów odrędu Michała Śmiałego — najwyższej rumuńskiej odznaki wojennej.

— Z okazji 20-ej rocznicy wojen bałkańskich i 15 rocznicy zakończenia wojny światowej odbyła się w Sofii wielka uroczystość dla uczczenia pamięci ofiar wojen.

— Trumna ze zwłokami marszałka Joffre'a przeniesiona została z Pałacu Inwalidów do miejscowości Louveciennes w departamencie Seine et Oise, gdzie marszałek Joffre pragnął być pochowanym.

— W Tokio zmarł marszałek Yusaku Uyehara, b. szef sztabu generalnego armii japońskiej w czasie wojny rosyjsko-japońskiej i b. minister wojny.

W obozie koncentracyjnym...

Gdańsk. Aresztowani ostatnio w związku z zawieszeniem „Danziger Landeszeitung” i „Volksstimme” redaktorzy i wydawcy tych pism pp. Dr. Teipel, Kallian i Focken przewiezieni zostali w dniu wczorajszym do więzienia ochronnego, mieszczącego się w twierdzy Weichselmünde.

Prace nad nową taryfą spedytorską w Gdańsku

Ponieważ koszty spedytorów obejmują w porcie gdańskim poza robocizną i należnościami spedytorskimi także i odpowiednio opłaty portowe, spedytorzy gdańscy opracowują obecnie nową taryfę spedytorską w związku z nową sytuacją wytworzoną przez obniżenie taryfy Rady Portu w Gdańsku.

Johnson zostaje

Donoszą z Waszyngtonu, że kierownik „Niry” gen. Johnson zaprzeczył wiadomości o zamierzonym jakoby swoim rychłym ustąpieniu. Wiadomości te pojawiły się w kilku pismach amerykańskich i wywołały dużą sensację.

Polskie żyto do Ameryki

W dniu wczorajszym przybył do portu gdańskiego amerykański statek motorowy „Sylweryusz” o pojemności 4535 rej. ton brutto, gdzie ładuje 7.200 ton żyta z Polski przeznaczonego do Ameryki.

Rzeź dzików

w majątku pod Poznaniem

Do wsi Czesławice w pobliżu Golańczy w poznańskim w białą dzień wpadła niespodziewanie gromada dzików złożona z kilkunastu sztuk. Otoczone ze wszystkich stron dziki schroniły się do pobliskiego parku, gdzie zawiadomiony o tem właściciel przyjął je celnymi strzałami. Prawdopodobnie dzięki to spłoszone zostały w okolicznych lasach i pędząc na oślep przez pola, wpadły do Czesławic. Prawie wszystkie sztuki zostały wybite.

Bank P.K.O. przejął „Orbis”

W związku z przejęciem Polskiego Biura Podróży „Orbis” przez Bank P. K. O., odbyło się pierwsze inauguracyjne posiedzenie władz nadzorczych „Orbisu”, które zajął prezes P. K. O. dr. Henryk Gruber. Obecny na tem posiedzeniu wiceminister komunikacji p. Witold Czapski wygłosił krótkie przemówienie, w którym między innymi podkreślił znaczenie przejęcia przez Bank P. K. O. tak ważnej placówki dla rozwoju turystyki, jaką jest Polskie Biuro Podróży „Orbis”.

7000 harcerzy bierze udział w zawodach łuczniczych

Odbywające się obecnie na terenie całej Polski ogólnokrajowe korespondencyjne zawody strzelecko-łucznicze Związku Harcerstwa Polskiego toczą się przy nader licznych udziałach harcerzy. Ogółem w zawodach tych bierze udział około 7.000 uczestników z pośród drużyn harcerskich.

Zawody, czwarte z rzędu, zakończone zostaną w dniu 15 bm.

Nowa szkoła szybowcowa pod Krzemieńcem

Wojewódzki Komitet Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwwzawowej w Łucku przystępuje obecnie do budowy szkoły szybowcowej w Kulikowie pod Krzemieńcem.

Specjalne pociągi na dzień 11 listopada

W dniu 11 listopada br. na linii Grudziądz — Toruń Przedmieście kursuje pociąg Nr. 524 Toruń — Przedm. odj. 7.45, Grudziądz 9.35. Pociąg Nr. 527 Grudziądz odj. 16.30 Toruń Przedmieście przyj. 18.05

Wolne Miasto Gdańsk

Kronika

Kalendarz zebrań

Nadzwyczajne walne zebranie Klubu Sportowego „Gedania” w środę, 15 bm. o godz. 19-cj w lokalu poczekalni T. Klasz na głównym dworcu w Gdańsku.

Placówki Wrzeszcz Tow. b. Wojaków w czwartek, 16 bm. o godz. 19-tej w Domu Akademickim przy ulicy Heersanger 11.

Filii Związku Polaków w Oruni w poniedziałek, 20 bm. o godz. 19-tej w Ochotce Polskiej przy ul. Niederfeldt.

Z miasta

— Wielki wiec członków Filii Gminy Polskiej w Oruni odbędzie się w niedzielę, dnia 12 listopada 1933 r. o godz. 17-tej (5 popoł.) w Ochotce przy Niederfeldt nr. 108. Na wiec ten zaprasza się wszystkich członków Gminy Polskiej z Oruni i okolic. — Zarząd Gminy Polskiej w W. M. Gdańsku E. V.

— Sejmik oświatowy Tow. Czytelników Ludowych. Podaje się Komitetom i Podkomitetom T. C. L. do wiadomości, że Sejmik Oświatowy Tow. Czyt. Ludowych odbędzie się dnia 30 listopada br. w Poznaniu.

— Wyrzek w głośnym procesie o nadużyciu w „Danziger Bankverein”. W środę przed południem ogłosił przewodniczący trybunału karnego dr. Bumke w sprawie głośnego procesu dyr. Grüne i towarzyszy następujący wyrok: „oskarżony Orzel został uwolniony; oskarżony Wollkowski skazany został na 1000 guld. grzywny, a w razie niemożności zapłacenia za każde 50 guld. na 1 dzień więzienia; główny oskarżony Grüne skazany został na 7 lat i 4 miesiące więzienia, oraz na 17.000 guld. grzywny, a w razie niemożności zapłacenia tej grzywny za każde 50 guld. na 1 dzień więzienia. Sąd postanowił utrzymać w mocy arest odrzucając zarazem wnioski obrony o odroczenie wyroku. Grüne powędrował więc po zasądzeniu z powrotem do więzienia.

— Tożsamość oliary śmiertelnego przejechania. Jak nam donoszą ze strony urzędowej, stwierdzono ostatecznie, że przejechanym między miejscowościami Mönchengrebin a Rosau w powiecie Gdańskie Wyżyny jest jednak 19-letni robotnik Jerzy Fularczyk z Mönchengrebin, który uległ śmiertelnemu wypadkowi przejechania wózek własnej lekkomyślności. Fularczyk poprosił oziara Ernesta Fasela z Gdańska, jadącego samochodem ciężarowym z przyczepką z Pruszcza do Käsemark, aby zabrał go do Mönchengrebin. W drodze przed Mönchengrebin Fularczyk zeskoczył podczas jazdy z przyczepki i dostał się pod koła, doznając tak poważnych ran, że podczas transportu do Pruszcza zmarł.

— Nagły zgon nieznanego staruszki. Jakaś 80—70 letnia niewiasta jechała tramwajem z Gdańska w kierunku do Wrzeszcza. Na przystanku przy Halbe Allee uległa nagłe zniechęceniu. Dwóch pasażerów zaopiekowało się bez przytomną i wyniosło ją z tramwaju, poczem staruszka przewieziona została karetką sanitarną do lecznicy miejskiej. Dyżurny lekarz stwierdził już tylko śmierć przez udar serca względnie mózgu. Tożsamość tak nagłe zmarłej nie udało się ustalić, ponieważ nie miała przy sobie żadnych dokumentów. Zmarła ubrana była w czarny płaszcz z futrzanym kołnierzem, czarną suknię, czarne pończochy i czarne buki. Prócz tego była w posiadaniu czarnej torebki ręcznej, w której znajdowała się portmonetka z 1,72 guld., pęk kluczy i dwa 0.lety tramwajowe oraz siatka ręczna.

— Zamach samobójczy. Ostatniej nocy ustawał pozbawić się życia terminator piekarski Zygfried Zachowski w Oliwie, który zajął trójczynie. Na szczęście zauważył to czeladnik piekarski Gerhard Kossandt, który zawiadomił o zamachu samobójczym policję. Na miejsce wyjazdu wysłano natychmiast lekarza, wobec którego zeznał Z., że w pewnej drogerji oliwskiej kupił sobie truciznę na szczyry, którą rozcieńczył w kawie i następnie wypił. Z. przewieziono do lecznicy miejskiej, gdzie wypompowano mu żółdki, poczem przekazano go stacji dla nerwów chorych. Przechylna zmianą samobójczego: depresja duchowa.

— W 50-lecie „Ogniem i mieczem”. W roku bieżącym miały 50 lat od pojawienia się pięknej powieści Henryka Sienkiewicza. W listopadzie odbędą się w całej Polsce obchody ku czci autora trylogji. Tow. Czyt. Lud. wydało kolejkę o Sienkiewicza „W 50-lecie powstania Ogniem i mieczem”, zawierającą wykłady, życiorys, charakterystykę dzieł, występy itp. Stron 32. — Do nabycia w Sekretarjacie PCL. na Pomorze w Grudziądzu ul. Lipowa 28, telef. 78. Cena 25 gr. plus 10 gr. porto, za poprzednim listem gotówki na P.K.O. nr. 209.204

Wspaniała dorobek sportowy Polonji gdańskiej

Nowoczesny stadion sportowy — Ogródki jordanowskie

Podczas święta Sportu Polskiego w Gdańsku, które jak wiadomo odbyło się 29 ub. m., nastąpiło poświęcenie i otwarcie nowego stadionu, oraz strzelnicy we Wrzeszczu. Dzień ten zapisał się złotymi głóskami w historii rozwoju sportu polskiego w Gdańsku, ponieważ uzyskaniem nowoczesnie zbudowanego stadionu sportu polski w Gdańsku wstąpił na zupełnie nowe tory rozwojowe.

W tych dniach ukończone zostały dodatkowo prace przy Ludowym Stadionie i strzelnicy. Czynelników naszych niewątpliwie zainteresuje parę

szczegółów o technicznych urządzeniach Stadionu i Strzelnicy. Otóż na wstępie stwierdzić należy, iż stadion, który oddany został do użytku Największemu Polakowskiemu Klubowi Sportowemu w Gdańsku, K. S. „Gedania”, jest jedynym stadionem w Gdańsku, który pod każdym względem odpowiada międzynarodowym przepisom sportowym. Stadion posiada wspaniałą zaplecziową bieżnię, wszystkie urządzenia lekkoatletyczne, jedyną przepiękną reprezentacyjną boiskę dla gry w piłkę nożną, koszykową i siatkówkę. Nie zależnie od tego, stadion wyposażony jest w

małe boiska ćwiczebne, t. zw. klepiskowe, oraz boiska gier ruchowych. Piękna trybuna kryta pomieścić może przeszłe 700 osób, trybuna niekryta są wstąpiła pomieścić do 2000 widzów.

Ohrzyniła przestrzeń stadionu, obejmującą około 26 000 m. kw. wykorzystano bardzo efektywnie na założenie specjalnego ogródka jordanowskiego dla dzieci, posiadającego idealnie planowo cwieczbas, trawalkowe i klepiskowe, szereg urządzeń rozrywkowych, a nawet basen wody z małą plażą. Urządzenie ogródka jordanowskiego zawdzięcza należy staraniom Rady Sportowej przy Związku Polaków w W. M. Gdańsku.

Przez stadion na uwagę zasługują strzelnica miśkalkrowa wybudowana według najnowszych wymagań. Strzelnica długości 50 m. składa się z pawilonu strzeleckiego, rowu strzeleckiego otoczonego obwałowaniem i z schronu dla tarasowych. Pawilon strzelecki, jednopiętrowy, posiada 3 ubikacje na górnym piętrze oraz dużą salę na dole, mieszczącej 5 stanowisk strzeleckich.

Wykop strzelniczy jest o 2 m. poniżej poziomu terenu, wady podniesione zostały ostatnio jeszcze o dwa metry ponad teren, skutkiem czego uzyskano większe bezpieczeństwo strzelaniu. Zastawy umieszczone są na wysokości 2 m. od górnego poziomu rowu strzeleckiego i skonstruowane są z dwóch kontyngentów desek dwunastkowych, wypolonych wewnątrz piaskiem. System ten daje dwupiętrowy gwarancję bezpieczeństwa.

Wskocząc nadmienić należy, że dla wybudowania strzelnicy wydobyto 1200 m³ ziemi, która zużyta została na obwałowanie strzelnicy i podniesienie terenu boiskowego na stadionie.

Polonia Gdańska może być dumna z tych nowoczesnych, pięknych urządzeń sportowych.

Uroczysty obchód 15-lecia Niepodległości Polski w Gdańsku

Pod wysokią protektoratem p. Ministra dr. Kazimierza Papce, komisarza generalnego R. P. w Gdańsku odbędzie się w dniach 10 i 11 listopada bieżącego roku obchód ku uczczeniu 15 rocznicy Niepodległości Polski.

W dniu 10 listopada odbędzie się w godzinach wieczornych w sali Strzelnicy (Schuetzenhaus) uroczysta akademja z bardzo bogatym programem.

Następnego dnia w godzinach rannych odprawione zostanie w kościele św. Stanisława we Wrzeszczu uroczyste nabożeństwo dziękczynne. W nabożeństwie wezmą udział wszystkie stowarzyszenia polskie ze sztandarami.

Dowodujemy się od Komiteta, organizującego Święto Niepodległości Polski a szczególnie programu uroczystej akademji. Przewodniczącym okolicznościowym wygłosi p. dyr. Jan Augustyński. Deklamacje wygłoszą p. Katarzyna Zbi-

kowska, artystka Teatru Polskiego z Poznania. Sala koncertowa odgrywa rolę wirtuoz orkiestry Opery Poznańskiej p. Czesław Czarniecki, obecnie kapelmistrza orkiestry kolejowej w Gdyni. Najlepszą gdańską chórkę „Muniuszko” pod batutą p. Tadeusza Tyłowskiego odśpiewa szereg pieśni. Wystąpi również w mundurach orkiestra kolejowa z Gdyni, która wśród orkiestr kolejowych na Pomorzu jest jedną z najlepszych.

Gwóździem jednak wieczoru będzie występ uświetlowanej śpiewaczki p. Maryli Karwowskiej, której Gdańsk po raz pierwszy usłyszy. Cicha prasa warszawska wyraża się w jaknajlepszych słowach o talentie p. Karwowskiej, o jej występie w „Orfeum” w piekło.

Tak więc akademja piątkowa będzie mogła pod względem artystycznym zadowolić wszystkich melomanów.

Wielki obchód narodowy w Sopotach

Jak już donosiliśmy w numerze wczorajszym urządził Tow. b. Wojaków placówka w Sopotach wraz z wszystkimi miejscowymi towarzystwami polskimi w niedzielę 12 listopada b. r. uroczysty obchód 15 rocznicy Niepodległości Polski. Przed południem o godz. 11.15 odprawione zostanie w kościele parafjalnym uroczyste nabożeństwo z kataniami. Podczas nabożeństwa śpiewać będzie chórek „Lutni” sopockiej. W nabożeństwie wezmą udział wszystkie towarzystwa polskie ze sztandarami. O godz. 19 odbędzie się w sali Domu

Polskiego (Victoriagarten) przy ulicy Eisenhardtstr. uroczysta akademja z bardzo urozmaiconym programem. Po akademji nastąpi strzelanie o nagrody, które łaskawie ofiarowała JW. pp. Minister dr. Papce, pułk. Rosner, radny miasta Brestfski, Zarząd Obwodowy Tow. b. Wojaków, oraz inni ofiarodawcy, poczem odbędzie się zabawa taneczna. Przygotować będzie orkiestra salonowa z Gdańska.

Wyrażamy nadzieję że w tej manifestacji narodowej weźmie udział cała Polonia miejscowa i okoliczna.

Samolotem do Warszawy

Premja dla czytelników „Gazety Gdańskiej”

III konkurs „Gazety Gdańskiej” wywołał wśród czytelników zrozumiałe zainteresowanie. I nie dziwnego, premia bowiem jest bardzo nęcąca, a warunki minimalne.

Zwycięzca konkursu uda się bezpłatnie samolotem polskim Polskich Linij Lotniczych „Lot” do Warszawy, gdzie spędzi i dzień zwi-

dzając miasto i jego zabytki.

Zgłoszenia nadsyłać należy do administracji „Gazety Gdańskiej”, Rynek Kaszubski 21 w kopercie z napisem „Konkurs”. Do zgłoszenia należy dołączyć kwit abonamentowy za miesiąc listopad.

Polskie firmy w Gdańsku

nie mają obowiązku przyimowania b. żołnierzy niemieckich

Senat gdański wydał, jak to donosiliśmy, rozporządzenie z 15 sierpnia b. r. w sprawie obowiązku angażowania przez firmy obywateli gdańskich, którzy brali udział w wojnie światowej po stronie niemieckiej. W związku z tem żywno obawy o los polskiego zwiolu pracującego oraz firm polskich w Gdańsku. Z okólników, które w związku z tem roz-

porządzeniem przesyła Landesarbeitsamt można wnosić, iż rozporządzenie Senatu nie jest obligatoryjne, lecz ma charakter jedynie zalecenia, które winno być uwzględniane przez firmy tylko w ramach gospodarczych możliwości. Życie i praktyka, stosowana przez gdański urząd pracy wykazała czy interpretacja ta się potwierdzi.

Policja gdańska skonfiskowała obywatelowi polskiemu narzędzia rzemieślnicze

Obywatel polski p. Stanisław Miszczyk, z zawodu szewc, prowadził we Wrzeszczu przez trzy lata warsztat szewski. Ponieważ policja gdańska odmówiła mu — jak wielu innym Polakom — udzielenia karty rzemieślniczej, zmuszony był p. M. zamknąć warsztat i przeprowadzić się do Nowego Portu, gdzie pracował na polu drzewnym jako robotnik.

W dniu 7 bm. zjawiło się w mieszkaniu p. M. dwóch umundurowanych policjantów, którzy skonfiskowali mu wszystkie narzędzia szewskie.

Zauważyć wypada, że p. M. nie przyjmował już żadnych zamówień, lecz jedynie naprawiał

obuwie swoje i rodziny.

Na interwencję jego w biurze policji w Nowymporcie, odwiadył mu jeden z urzędników kryminalnych, że M. ma się jaknajrychlej wyprowadzić do Polski.

P. M. przedłożył sprawę konfiskaty narzędzi, stanowiących jedyny majątek jego. Generalnemu Komisarjatu R. P. w Gdańsku. prosiąc o możliwie jaknajrychszą interwencję u miarodajnych władz gdańskich celem wrócenia tychże, a to tembardziej, ponieważ policja bez nakazu sądowego nie była uprawniona do zajęcia tych przedmiotów.

Prosimy Sz. prenumeratorów

o wyraźne i dokładne podawanie adresów dla uniknięcia omyłek w przesyłce pisma.

ADMINISTRACJA

„GAZETY GDAŃSKIEJ”

2 sali sądowej

Uwolniony od zarzutu uprawiania nieczystej konkurencji

Na ławie oskarżonych gdańskiego sądu lwintezego zasiadał kierownik antykwaryjatu Kostka oskarżony o uprawianie nieczystej konkurencji. W pewnej rodzinie zmarł jeden z członków tej rodziny. Spadkobiercy polecieli p. Kostce, aby sprzedał kasetkę ze srebrem stolowym, wartości według orzeczenia biegłego. jubilera Belowa, okule 2400 guld. Kostka umieszczył w tej sprawie ogłoszenie w jednym z dzienników gdańskich i sprzedał srebro to za 850 guld. Licytator Marcus kierując się prawdopodobnie zazdrością konkurencyjną, złożył przeciwko Kostce doniesienie o uprawianie nieczystej konkurencji. Prokurator żądał dla oskarżonego 300 guld. grzywny. Po przemówieniu obrońcy uwolnił sąd jednak Kostkę od winy i kary, nakładając koszty postępowania na skarb wolnomlejski. Kostka opuścił salę sądową z kasetką srebra pod pachą i z rozjaśnionym obliczem.

Ze sportu

Gdańsk — Warszawa na boisku

Mecz piłki nożnej o puchar p. ministra Dr. Kazimierza Papce, między reprezentacją Gdańska i Warszawy, rozegrany zostanie w Gdańsku na boisku Kampfbahn Niederstadt dnia 19 bm.

Polska — Niemcy

Na propozycję Niemieckiego Związku Piłki Nożnej co do rozegrania zawodów między państwowych w dniu 3 grudnia br. w Berlinie przesyłał PZPN. swą zgodę do Berlina.

Drużyny reprezentacyjne spotykają się zatem w dniu 3. 12. br. w Berlinie.

Gdańsk, który się na odbycie tego pierwszego spotkania w swych murach cieszył zostanie odszkodowanym z meczem reprezentacji m. st. Warszawy przeciwko reprezentacji W. M. Gdańska.

W trosce o zdrowie warstw robotniczych

W Grudziądzu zawiązał się komitet wychowania fizycznego wśród robotnic fabrycznych

W dniu 8 listopada br. w Grudziądzu w gmachu Starostwa Powiatowego pod przewodnictwem pomorskiego okręgowego inspektora pracy p. inż. Butwiłowicza i przy udziale delegatki Ministerstwa Opieki Społecznej — p. inspektorki Miedzińskiej, naczelnika wojewódzkiego wydziału przemysłowego — p. inż. Celińskiego, kierownika Okręgowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przewspobienia Wojskowego — p. pułkownika Piwnickiego oraz tamtejszych przedstawicieli władz, przemysłu i handlu odbyło się posiedzenie w sprawie zorganizowania wychowania fizycznego wśród robotnic fabrycznych i pracownic handlowych.

Po powitaniu i przemówieniu wstępnym, przewodniczącego, który podkreślił znaczenie zainicjowanej akcji pod względem społecznym i państwowym, referat fachowy wygłosiła inspektorka objazdowa Okr. Urzędu W. F. i P. W., p. Kijaniówna.

Następnie zabrała głos delegatka Ministerstwa, p. inspektorka Miedzińska, charakteryzując w dłuższym przemówieniu różnicę założeń i zadań, jakie wyodrębniła zainicjowaną akcję od organizacji sportowych, zawodowych, czy też wszelkich innych stowarzyszeń, zrzeszających robotnic fabryczne. Masowa akcja wychowania fizycznego pomyślana została wyłącznie w płaszczyźnie profilaktyki: celem tej nie jest ani trening, ani uprawianie zawodowości sportowego, czy forsowanie aktywności orientacji ideologicznej, lecz zapobieganie szkodliwym wpływom pracy zawodowej. Wyodrębnić więc należy ją od takich organizacji, jak: Strzelec, Przewspobienie Wojskowe, Sokół i t. p.

Działalność w tym zakresie nie tylko nie stanie w kolizji z zadaniami organizacji sportowych, bądź zawodowych, lecz niezawodnie wpłynie na ożywienie aktywnego stosunku robotnic do sportu, czy nawet do zrzeszeń o programach ideowych.

Ujmując zagadnienie wychowania fizycznego robotnic pod kątem zdrowia, wychowania społecznego i państwowego, trudno pominąć jego znaczenie dla ogólnych stosunków wewnętrznych fabryki. Podniesienie stanu zdrowia i sprawności fizycznej robotnic powoduje zawsze wzmożenie wydajności pracy. W tem rozumieniu udział przemysłu w finansowaniu akcji wychowania fizycznego robotnic sprawdzi się do udoskonalenia organizacji pracy.

Programy radiowe

PIĄTEK, DN. 10 LISTOPADA.

Radjostacja Warszawska.

7.20 Muzyka poranna z płyt; 7.35 Dziennik poranny; 7.40 D. c. muzyki z płyt; 7.52 Chwilka gospodarstwa domowego; 15.30 Wiadomości gospodarze; 15.40 Wiadomości Państw. Urzędu Wych. Fiz. i Państw. Zw. Sport.; 15.45 Kronika harcerska; 15.50 Chwilka morska i kolonjalna; 15.55 Muzyka salonowa w wyk. zespołu A. Bukina; 16.40 „Przebieg wydawnictw”; 16.55 Recital fortepianowy H. Cywińskiej; 17.51 „Przebieg prasy roln. krajow. i zagranicznej” z Wilna; 18.20 Płyta; 18.45 Dokąd jechać w święto?; 18.50 Feljton aktualny; 19.05 Transm. z placu Małachowskiego w W-wie odsłonięcia poległych żołnierzy P. O. W. oraz przemówienie gen. dyw. Edwarda Rydza-Smigłego; 19.40 Wiadomości sportowe; 20.00 Przemówienie z okazji 15-tych lat Niepodległości Państwa Polskiego na temat „Jakiemi siłami zdobywalismsy wolność i granice” — wygl. gen. Kaz. Sosnkowski; 20.15 Koncert symfoniczny z Filh. Warsz. Wyk. Ork. filharm. pod dyr. W. Bierzajewy i J. Manowarda (spiew); W przerwie o 20.55—21.10 „Niepodległość w zwierciadle literatury” — wygl. kpt. K. Koźmiński (fel. literacki); 22.15 Melodie z filmów dźwiękowych (płyty); 23.05 D. c. muzyki z płyt.

Najciekawsze audycje innych radjostacji krajowych.
17.25 Poznań. Arje i pieśni w wyk. St. Roy'a.
18.30 Katowice. „W Piętnastą rocznicę” — wygl. p. Z. Kossak-Szczuka.
Najciekawsze audycje radjostacji zagraniczą.
19.00 Wiedeń. Recital fort. Bolesława Kona.
19.30 Budapeszt. „Faust” — opera Gounoda.
20.45 Monachjum. Koncert symfoniczny.

SOBOTA, DNIA 11 PAŹDZIERNIKA 1933 R.
Radjostacja Warszawska.

7.20 Muzyka poranna z płyt. 7.35 Dziennik por. 7.40 D. c. muzyki z płyt 7.52 Chwilka Gospodarstwa Domowego. 12.05 Pieśni legionowe w układzie mjr. St. Siedzińskiego (płyty). 12.38 D. c. pieśni legionowych z płyt. 13.30 Wiadom. gospod. 15.40 Orkiestry wojskowej (płyty). 15.55 Chwilka lotnicza i przeciwigazowa. 16.00 Audycja dla chorych ze Lwowa. 16.40 Lekcja jęz. franc. (kurs średni). 16.55—17.50 „Legiony w m. cyce”. 17.50 „Bież. wiadom. roln.” — wygl. p. J. Piątek. 18.00 Odczyt. 18.20 Recital fortep.

Na tle referatów wywiązała się ożywiona dyskusja, w której podkreślano szerokie zrozumienie i realizowanie analogicznej akcji w państwach przemysłowych; wysuwano potrzebę zapoczątkowania i rozwinięcia jej u nas. Zastanawiano się również nad sposobami przeprowadzenia skutecznej propagandy w środowisku smych robotnic.

Jako jeden ze środków oddziaływania na robotnicę uznano obozy wypoczynkowe, pływalskie, a głównie krótkotrwałe ćwiczenia w czasie pracy, których dobroczynny wpływ na skuteczniej zjedna robotnicę dla ruchu wychowania fizycznego.

Zjazd podoficerów rezerwy Okr. pomorskiego

W dn. 11 i 12 bm. z okazji 10-lecia istnienia Związku Podofic. Rez. na Pomorzu odbędzie się w Toruniu zjazd delegatów Związku z terenu całego województwa pomorskiego.

Program zjazdu przewiduje zawody strzeleckie w Rudaku pod Toruniem w sobotę, dn. 11 bm. o godz. 7-ej rano, nabożeństwo polowe na placu św. Katarzyny w Toruniu i odsłonięcie tablicy pamiątkowej, defilada, złożenie wieńca

Po rozpatrzeniu potrzeb finansowych wybrał Komitet Wykonawczy w składzie pp.: dyrektorów Naganowskiego, Jagodzińskiego, Simona, Handzelewicza, Odechowskiego, Kucharzkiego; inspektorów pracy p. Rusinowej i p. Dąbrowskiego; p. dr. Mosurowej, p. inspektorów: Kijaniówny, p. kpt. Sożyńskiego, p. por. Rokickiego i p. Reiterowej.

Nadmienić należy, iż szereg firm z Grudziądza i powiatów zgłosił w Inspektoracie Pracy wysokość stałych składek miesięcznych na cele zrealizowania wychowania fizycznego kobiet, zatrudnionych w przemyśle w Grudziądzu i jego okolicach.

na grobie śp. plut. Pająkowskiego; dalej o godzinie 12 otwarcie Zjazdu w Teatrze Narodowym.

O godz. 17-tej, po wspólnym obiedzie żołnierskim, wznowienie obrad zjazdu, o godz. 20 zaś zabawa reprezentacyjna w salach „Tivoli”.

Dnia 12 bm. dalszy ciąg i zakończenie obrad zjazdu.

Sklepy i instytucje prywatne w dniu Święta Narodowego

Jak wiadomo w myśl zarządzenia ministra spraw wewnętrznych z dnia 11 listopada będzie w urzędach państwowych wolny od zajęć. Natomiast co do instytucji prywatnych oraz sklepów, żadne zarządzenie ze strony urzędowej wydane nie zostało.

Wobec tego kwestja zamknięcia sklepów i przerwania pracy w instytucjach prywatnych

w dniu Święta Narodowego pozostawia się całkowicie własnej inicjatywie ich właścicieli i kierowników. Nie wątpimy jednak, że przynajmniej na czas nabożeństwa i głównych uroczystości, praca w placówkach handlowych i instytucjach prywatnych ulegnie przerwie, aby dać możliwość personelowi uczestniczenia w podniosłym obchodzie.

Uroczysty obchód Święta Narodowego w Podgórzu

Z inicjatywy p. burmistrza Stamirowskiego odbyło się w ul. wtorek w sali posiedzeń Rady Miejskiej zebranie przedstawicieli wojska, wszystkich organizacji społecznych i obywatelskich w celu ustalenia programu uroczystego obchodu Święta Niepodległości.

Na wstępie zebrania przywitał p. burm. Stamirowski przedstawiciele władz wojskowych i społeczeństwa, poczem przedstawił zebranyemu zebraniu uroczystość rocznicy Niepodległości, wzywając do braterskiego łączenia się w dniu Odrodzenia. Następnie ustalono program obchodu, który przedstawia się następująco: w piątek, dnia 10 listopada o godz. 19-tej uroczysty capstrzyk przy udziale wojska, organizacji P.W. i W.P. i stowarzyszeń przejdzie głównieziemi ulicami miasta, poczem zatrzyma się przed ratuszem, gdzie wygłosi okolicznościowe przemówienie p. burmistrza Stamirowski.

Uroczystości w dniu 11 listopada zapoczątkowane zostaną uroczystą mszą św. w kościele parafjalnym, którą odprawi ks. prof. Domachowski.

Po nabożeństwie odbędzie się defilada przed przedstawicielami Rządu, wojskowości i społeczeństwa przed gmachem Magistratu. Całość prowadzi por. w st. sp. p. Bończa - Tomaszewski. Dalszy ciąg uroczystości odbędzie się wieczorem. O godz. 18-tej odbędzie się w wielkiej sali hotelu „Centrala” uroczysta akademja, którą zaszereży osobą swoją p. starosta powiatowy i grodzki B. Bogowski.

Na program akademji składają się: słowo wstępne, referat, deklamacje, przedstawienie, śpiewy chóru „Halka” oraz inscenizacja pieśni ludowych.

Komitet Wykonawczy prosi miejscowe i okoliczne Obywatelstwo o gremjalne wzięcie udziału w uroczystościach.

D. S.

Gość w dom, Bóg w dom

Stare, z przedhistorycznych czasów wywodzące się przysłowie nie straciło na aktualności nawet w dzisiejszych ciężkich dla wszystkich czasach. Tak zawsze było w Polsce, mimo biedy, mimo nędzy, zawsze się znalazło w stołu miejsce dla „zagorskich panów”. Ale szybki nurt życia współczesnego nie pozwala już dzisiaj otaczać gością taką atencją, taką najdalej idącą pieczołowitością, jak to ongiś bywało. Gorzej jeszcze — zdarzają się nawet wypadki, że nieświadomie, czy przez zlekceważenie gospodarza, wbrew swym wewnętrznym intencjom naradza gością na wielkie przykrości, a — kto wie — nawet nieszczęście. Oto wyobraźmy sobie, że bawimy gdzieś w gościnie. Gościnnie pan domu częstuje nas papierosami. Już wyciągamy

ołów po papierosa, gdy z przerażeniem spostrzegamy, że to... „szwarcówka”. A gospodarz jednocześnie z nieudaną troskliwością zapytuje o nasze zdrowie, o zdrowie naszej rodziny. Zadajemy sobie w duchu pytanie, czy ten człowiek rzeczywiście nie zdaje sobie sprawy ze swego czynu, czy rzeczywiście nie wie, że „szwarcówka” to właśnie groźba utraty zdrowia naszego i naszej rodziny. Czy mamy tu powiedzieć, że przecież ten papieros nurzał się w pocie i brudzie dziesiętków dloni, nie znajdujących wody i mydła, że tkwi na nim ślina suchotników i gorący oddech chorego na tyfus? Tak. Nie umknę pod łada pretekstem, a powiedzieć wprost do oczu. Usuniemy w ten sposób nieszczęście, które mogłoby osiągnąć wielu jeszcze ludzi.

M. Mirskiej. W programie muzyka polska. 19.25 „Poezja 11 listopada” — wygl. p. Z. Kisielewski (Feljton liter.). 19.40 Wiadom. sportowe. 20.00 „Skrzynka poczt. techn.” — omówi p. W. Frenkiel. 20.15 Uroczysta audycja ku uczczeniu 15-lecia Niepodległości Państwa Polskiego. I-czy koncert z cyklu „Muzyka Niepodległości, Polski”, złożony z utworów powstałych w okresie 1918—1933 r. Wykonawcy: Ork. symf. P. R. pod dyr. B. Wolfstala, oraz L. Dubiska (skrz.). 1) 20.15 Prefekcja wygl. p. K. Stromenger. 2) 20.35 Hymn Narodowy. Pierwsza Brygada W przerwie w godz. 21.20—22.00 prof. J.

Jurzyński wykona koncert fortepianowy -moll Fr. Chopina z tow. ork. symf. P. R. pod dyr. B. Wolfstala. 22.50 Płyty. 24.00—0.15 Przemówienie Prezydenta Rzplitej (Specjalna transmisja z Zamku Królewskiego w Warszawie na wszystkie rozgłośnie polskie oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej). Najciekawsze audycje innych radjostacji krajowych.
16.00 Lwów. Audycja dla chorych.
23.00 Audycja okolicznościowa
19.10 Katowice. „Ku półdnie Państwa Polskiego” — wygl. prof. dr. W. Dziegiel

Groźny pożar w Fordonie i Strzelcach Górnych

Ustawicznie wybuchające pożary w pow. bydgoskim napawają mieszkańców wiosek okolicznych niesamowitym strachem, że lada chwila lu na pożaru obejmie również ich zagrodę. — O negdaj wybuchł pożar u dzierżawcy majątku Strzelec Górne p. Norberta Klause, któremu spalił się ułożony na polu ogromny stóg obejmujący blisko 110 fur żyta. Szkody wynikłe wskutek pożaru, którego powodów narazie nie ustalono, wynoszą około 3.500 zł.

Poszkodowany był ubezpieczony w Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń w Poznaniu.

Drugi wypadek miał miejsce w pobliskim Fordonie, gdzie w domu p. Rozalji Marcinkowskiej, przy ul. Marszałka Piłsudskiego nr. 20 wybuchł na strychu pożar, który strawił doszczętnie cały budynek mieszkalny. Dochodzenia ustaliły, że pożar powstał wskutek wadliwego komina, od którego zapaliła się belka przy strypie.

Chełmno

— Władzadz, pow. chełmiński. Skradziono Templinowi Ludwikowi, oberżycie, wódek i różnego towaru na 400 zł.

Felkiemu Edwardowi skradli złodzieje 8 świ nie po 100 kg., 40 kur, 8 gosi, 20 kaczek. Po łup przyjechali złodzieje specjalnym wozem.

— Kradzieże w mieście. Joannie Kowalewskiej skradziono z szafki nocnej kwotę 180 złotych. P. Zielińskiemu z Pl. Piłsudskiego 2 piące żelazne, ławki i inny sprzęt wartości 200 zł.

Giełdy

Warszawskie notowania walutowe

z dnia 9 XI. 1933 r.

WALUTY.

Belgia	124,30—123,89
Dolary Stanów Zjednocz.	28,22—28,08
Bukareszt	173,30—172,87
Gdańsk	
DEWIZY.	
Holandja	359,35—358,45
Kopenhaga	123,80—123,30
Londyn	28,22—28,08
Nowy Jork	5,63—5,60
Nowy Jork telegr.	5,64—5,61
Oslo	141,40—140,80
Paryż	34,86—34,77
Praga	26,44—26,38
Sztokholm	145,25—144,50
Szwajcaria	172,55—172,12
Włochy	46,83—46,71
Berlin (w obrotach nieofic.)	212,35

Notowanie ziemiopłodów w Poznaniu

z dnia 9. XI. 1933 r.

Przenica	
Jęczmień	
Maka pszenna	21,00—23,00
Groch Folgers	
Groch Victoria	
Seradela	14,00—16,00
Ziemiaki fabryczne	00,14

Sprawozdanie z handlu zboża i nasion B. HOZAKOWSKI, TORUŃ.

Toruń, dnia 6 XI. 1933 r.

Placono: w dniach ostatnich zł za 100 kg. franko stacja załadowania.

NASIONA.

za konieczną czarwoną	140—190
„ konieczną białą nowy sprzęt	110—140
„ konieczną białą średnią nieczysz	90—100
„ konieczną szwedzką	95—110
„ konieczną żółtą	100—120
„ konieczną żółtą w tuskach	45—55
ankarnatkę	70—80
„ przelot	100—120
„ rajgras krajowy	38—45
„ tymotkę	24—28
„ seradela	12—14
„ wykę lotową	14—16
„ wieżkę zimową	40—45
„ poluszkę	13—14
„ groch Wiktorja	24—28
„ groch polny	20—22
„ groch zielony	25—28
„ bobik	16—19
„ gorczycę	34—38
„ rzepak	30—37
„ rzepik	37—40
„ tubin niebieski	7—8
„ tubin żółty	8—9
„ siemie lniane	37—40
„ konopie	35—40
„ mak niebieski nowy sprzęt	55—62
„ mak biały	70—75
„ tatarakę	18—20
„ proso	16—18

Popieraj LOPP

Dnia 10 listopada 1933 r. w Toruniu, o godzinie 9 rano, w kościele Garnizonowym odprawione zostanie

NABOŻEŃSTWO ŻAŁOBNE

za spokój dusz poległych na służbie szeregowych Policji Państwowej Województwa Pomorskiego.

przodownika Anioła Franciszka
st. posterunkowego Leisa Aleksandra
posterunkowego Graczyka Walentego
posterunkowego Hampla Andrzeja

posterunkowego Chmielewskiego Szymona
posterunkowego Wolskiego Jana
posterunkowego Szymczaka Stanisława
posterunkowego Szulereckiego Feliksa
posterunkowego Zawieski Wacława

O liczny udział w nabożeństwie uprasza

**Komendant Wojewódzki, Oficerowie i Szeregowi
Policji Państwowej Województwa Pomorskiego.**

7307

Bardzo tanio!

przedawać będę z wolnej ręki
jutro w sobotę, pomiędzy godziną 2—5-ta
różne obrazy obramowane
Władysław Kulerski
wykonawca testamentu
Grudziądz, ul. Sobieskiego nr. 19

Licytacja.

W dniu 16 h. m. o godzinie 8mej rano odbędzie się na targowicy przy rzeźni miejskiej na Jakóbskiem Przedmieściu licytacja wybrakowanych konwojskowych
Komendant Garnizonu Toruń.
Zlec. nr. 1001/IX. 7310

Do akt. Km nr. 1320/33.

Obwieszczenie

Komornik Sądu Grodzkiego w Toruniu, rewiru I, Kozak Józef, urzędujący w m. Toruniu przy ul. Kosciuszki nr. 9 obwieszcza, że na dzień 20 grudnia 1933 r. godz. 10 został wyznaczony opis nieruchomości majątku Toruń, Bydgoskie Przedmieście, karta 60, należącego do Amelii Romek w Toruniu, położonego w Toruniu, Mielkiewicza 134 nowy nr., (stary nr. 128).
W związku z powyższym, na zasadzie § 2 art. 668 K. P. C. wzywa się wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu zgłosili swoje prawa do wymienionej nieruchomości lub jej przynależności. 7320

Kozak.

Komornik Sądu Grodzkiego rewiru I.

Ufa-Palast

Gdańsk
Elsabethkircheneasse 2 telefon 24600

W piątek 10 listopada **premiera**
najbardziej wesołej i muzycznej imprezy filmowej

HANS SOHNER

(dawniejszy aktor gdańskiego teatru miejskiego)
w swoim pierwszym filmie dźwiękowym

7326

CAREWICZ

podług najpiękniejszej operetki Franciszka Lehara „Carewicz”

MARTA EGGERTH

Ery Bos - Ida Wüst - Jerzy Aleksander - Otton Wallburg - Paweł Otto
Antoni Pointner - Maks Gillstorff - Paweł Heidemann - Hans Joachim Schaufuss

Marta Eggerth Hans Söhner

sprawiają swoją młodocia i urodą, temperamentem i pięknym głosem, szczególnie smutkiem miłości każdemu nadzw. przyjemne godziny rozrywki.

Wszystko dla Anity

filmowa komedia weekendowa z E. F. edler, H. Brausewetter, A. Pointner.
Najnowyzy dźwiękowy przegląd tygodniowy Ufy.

Początek w dniu powsz. o p. 4, 6.15, 8.30 w niedzielę o p. 3, 5, 7, 9.

DROBNE OGŁOSZENIA

TORUŃ

Mieszkanie

4 pokojowe do wynajęcia.
Zgłoszenia u dozorcey Toruń, Łazienna 20 7267

Mieszkania

1 i 2 pokój, w blokach Z. U. P. U. ul. Mickiewicza od zaraz do wynajęcia. Niższych informacji udzieli Administr. Blok 1 m. 19 Toruń. 7320

Mieszkanie

7 pokojowe, iew, dla 2 rodzin) bardzo słoneczne, Bydgos. Przedm. wynajmę. Toruń, Sienkiewicza 13. II. 7281

Pokój

umeblowany w mieście z wygodami wynajmę inteligentnemu panu tanio. Adres: wskaże „Dzień Pomorski” Toruń. 7301

Hipoteka

na zł. 20.000 na domu handlowym w Toruniu przy głównej ulicy do sprzedania. Oferty do „Par” Toruń pod Hipoteka 7314

Pianino,

pokój stolowy i pięć szafotowy sprzedam. Zgl. Toruń, Szeroka 33 I. 7315

ZOBACZ KIERMASZ
Toruń, Szczytna, narożnik Szerokiej, tysiące artykułów za bezcen 5357

Wytłaczanie

pluszy, plisowanie, mierzętkę, okrytkę, suknie, okrycia, kostiumy, bieliznę wykonuje zakład szyci.
BIAŁOWĄSOWEJ Toruń, Prosta 2. 7212

Kawę!!!

znanej jakości tylko z Nowoczesnej Palarni Kawy ARACZEWSKI • TORUŃ, Chelmińska przy Rynku. 7290

Figi!!!

1/2 kg 1.35, sultanki 1/4 ft. 55, korynki 1/4 ft. 30, wanilia duża 40, andrutv. ARACZEWSKI, Toruń, Chelmińska. 7311

Matjasy

angielskie, powidła śliwkowe, marmeladę owocową poleca w najlepszym gustunku B. ARACZEWSKI, Toruń, Chelmińska 2. 7290

Szkoła tańców

Janiny Werny Powróciłam z Paryża przywoziłam duży zasób nowości. Ostatnia nowość Paryża, taniec Cubanne. Nowy kurs rozpoczyna 12 listopada Toruń, Prosta nr. 22. 7232

Przysposobiam do egzaminów, udzielam

LEKCYJ

francuskiego, angielskiego, niemieckiego i gry na fortepianie Adama. Sukienicza 4, Toruń 4740

ZIEMNIANKI

jadalnia, żółtom. „Industria” oraz cebulę jadalną po 1 gwarancją pierwszorzędną tow. r do przemieszania, po bardzo korzystnej cenie również w mniejszych ilościach dostarcza franco piwnica:
„TRANZYT” TORUŃ, Przedzamcze 20, Tel. 242 6780

Motor benzynowy

stojący, 6 PS Benz, po remoncie sprzedam tanio. Oferuję do administracji „Dzień Pomorskiego” Toruń pod „Motor”. 7233

Akwarjum

z rybkami sprzedam lub zamienię na zabawki dziecięce. Toruń, Plac Bankowy 8. II. p. 7243

Pierwszorządna warszawska pracownia

sukien, kostiumów, okryć damskich Modele francuskie, wiedeńskie, praca bardzo solidna, na zamówienie mojąłka. Warunki ogodne dla wszystkich. Kursy kroju koncesjonowane. Uczenie od lat 15—16, dla dorosłych wieczorowe godziny. Toruń Stary Rynek 23. I. p. de Zanette 5883

GRUDZIĄDZ

Dentysta Jacobson

Grudziądz, Plac 23 Stycznia 17, II, (obok kina Gryf). Dla pp. urzędników, wojskowych i młodzieży szkolnej zniżki. 7222

Sprzedaję tanio:

Samochód limuzyna w biegu „Protos”, zegar do taksówki, rowery, kasę „National”, pokój stolowy dęb. Maszyna do pisania, teodolity uniwersalny, kilimny, futra, ubrania, biżuterię, srebra, maszyny do szycia, zegary, zegarki, meble, sypialnie kompletne, siedło damskie leksykon niemiecki, sortownicę do kaszy, maszynę do krajania panierki, pianino, bryczka dwukonna, odkurzacz „elektroluksy” i wiele innych rzeczy za bezcen. „OKAZJOPOL” Grudziądz, Plac 23 Stycznia 38 w podwórzu. 6581

Ostrowłose foksterjery,

kilka rasowych starszych i młodych korzystnie sprzeda Paweł Nitschmann, Grudziądz, ul. Malomulyska 5. 7330

Polecam

dziewczyny z dobrimi świadectwami do miasta i na wioski. Zarobkowe biuro pośrednictwa Pracy M. Rzeplakowa Grudziądz, Sienkiewicza 6, 7185

Chłopca do posytek

w wieku 15-17 lat, na kilka godzin dziennie poszukuję zaraz. Zgłoszenia Laszewsk. Lanogasse 3, Gdańsk. 7156

Poszukuję

pierwszorzędnego zegarmistrza kawalera z dobrimi świadectwami. Pierwszenatwo mają panowie, którzy równocześnie posiadają znajomość napraw optyki, jubilerstwa i rytownictwa z własnymi narzędziami od I. XII. 33 przy wolnej stancji i utrzymaniu. Panom, którym zależy o dobrą i stałą posadę, zechcą odpisać świadectw z podaniem wysokości pensji skierować do Fr. Twarogowskiej, wdowy Brodnica, nadbrzeżną (Pomorze) 7300

Slużąca

z gotowaniem, praniem i prasowaniem potrzebna do 2-ga osób. Zgłoszenia do pp. Herman Gdynia, 10 Lutego 21 III p. 7321

97 mórg

3 kl. od miasta sprzedam. Wpłata 12.000 lub wydzierżawie Wąbrzeźno, Mestwina 1, Zgliniecki. 7273

B. urzędnik

żonaty, dwoje dzieci, poszukuje jakiegokolwiek pracy, oświetlniecznie za mieszkanie zajmie się administracją domu, w III i t. p. zgodzę się na portiera, woźnego lub dozorcę. Łask. oferty do Redakcji „Gazety Morskiej” w Gdyni pod „Uczciwy”.

Niniejszem podajemy do wiadomości, że kasy nasze będą czynne w sobotę tj. dnia 11. listopada 1933 r. od godziny 9-tej do 10-tej przed poł.

wyłącznie dla wykupu weksli

Bank Związku Spółek Zarobkowych S. A. Oddział Bydgoski
Komunalna Kasa Oszczędności miasta Bydgoszczy
Komunalna Kasa Oszczędności powiatu bydgoskiego

BYDGOSZCZ

„Stala Okazja”

Bydgoszcz, Gdańska 10, tel. 15-30 kupuje i przyjmuje do komisowej sprzedaży meble, dywany, biurka, biżuterię porcelanę, kryształ, maszyny do pisania i szycia, radja, wanny, pianina, futra i t. p. 5267

2 jadalnie

3 sypialnie, szafy, kredensy, stoły, krzesła, biurka, piece, wanny, lustra, centryfugi, odkurzacz, lampy, wyciżmaczki, futra, kolnierze, skóry, biżuteria, zegarki, kryształ, porcelana, dywany i t. p., tanio sprzedaje „STAŁA OKAZJA” Bydgoszcz, Gdańska 10, Tel. 1530 6277

Unieważniam

książeczkę wojskową wystawioną przez P. K. U. — Bydgoszcz Henryk Nowak Łutnowiecki. 7318

Nici twysty

poleca F-a „Syrena” Bydgoszcz Marszałka Focha 19 znane wyroby krajowe. Jak naci glansowane rolki, gwiazdy, wełny zefirowe, klebki włóczki. Ceny bez konkurencyjne 6618

Telegramy

Z ostatniej chwili

Z Wilna do Warszawy powrócił Marszałek Piłsudski

Warszawa, 10. 11. (PAT). Wczoraj rano powrócił z Wilna do Warszawy pan Marszałek Józef Piłsudski.

Wilno, 10. 11. (PAT). Poseł R. P. w Rycze p. Beczkowicz, który bawił w Wilnie przez ostatnie dwa dni, przyjęty był przez Pana Marszałka Piłsudskiego.

Nowe władze Związku Ziemiaków

(o) Warszawa, 10. 11. (tel. wł.). Wczoraj obradował w Warszawie zjazd przedstawicieli organizacji okręgowych Związku Ziemiaków. Na jeździe tym wybrano nowy zarząd główny Związku Ziemiaków w następującym składzie: Czarnowski, Słubicki, Sroczyński, Żarnowski — członkowie; Bądziński, Karski, Karsznicki, Lasocki, Rutkowski — zastępcy. Ponadto wybrano w trybie normalnym jedną trzecią rady na czele: Ciechowski, Fiałkowski, Godlewski, Światopełk-Mirski, Szujski, Tempczyński — członkowie i Brodziński, Kowalski, Karszewski, Krzybuski, Stachowski, Stainhaagen, Wodziński — zastępcy.

Przed przystąpieniem do wyborów wieloletni prezes Związku Ziemiaków Stecki, oświadczył, że w żadnym razie mandatu we władzach Związku nie przyjmie.

Lotnicy polscy na Kremlu

Moskwa, 10. 11. (PAT). Lotnicy polscy zwiedzali wczoraj Kreml i muzeum aerodynamiczne, poczem podejmowani byli śniadaniem przez wydział zagraniczny rewolucyjnej rady wojennej. Wieczorem goście polscy obecni byli na przedstawieniu w operze.

Na przyjęciu u Kalinina wojskowi polscy byli przedmiotem powszechnej uwagi. W onegdajszym defiladzie z powodu złej pogody lotnicy sowieccy nie brali udziału. Z powodu zadymki śnieżnej nastąpiła przerwa komunikacji powietrznej na terenie ZSRR.

Pobyt lotników polskich potrwa do dnia 13 bm., w tym czasie zapowiadana jest zwiedzanie akademii i zakładów lotniczych. Lotnicy polscy złożą wizyty zastępcy komisarza wojny Tuchaczewskiemu i szefowi sztabu czerwonej armii Jegorowowi.

Krzyże Niepodległości dla bojowników o wolność i całość Rzeczypospolitej

Warszawa, 10. 11. (PAT). Ostatni Monitór Polski zamieszcza zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, nadające „Krzyże Niepodległości z mieczem” poległym w obronie Lwowa w czasie od 1 do 21 listopada 1918 r. jako symbol uznania ich zasług w walce o niepodległość Polski, oraz listę osób odznaczonych „Krzyżem Niepodległości z mieczem”, „Krzyżem Niepodległości” i „Medalem Niepodległości”.

Porucznik skazany za nadużycia poprzecinał sobie żyły u rąk i nóg

Lwów, 10. 11. (PAT). W toczącym się od 4 tygodni procesie przed sądem wojskowym przeciw por. Gromadce i towarzyszom o nadużycia na szkodę skarbu państwa, zaszedł wczoraj sensacyjny zwrot. Mianowicie główny oskarżony por. Gromadka usiłował popełnić w więzieniu samobójstwo przez przecięcie sobie żył u rąk i nóg. Por. Gromadka przewieziony został natychmiast do szpitala celem zaszycia ran.

Rozprawa o nadużycia nie została jednak przerwana i toczy się w dalszym ciągu. Wyrok o odroczeniu jest około dnia 22 bm.

Święto Niepodległości w stolicy

Defilada na polu mokotowskim odbierze Marszałek Piłsudski

(o) Warszawa, 10. 11. (tel. wł.). Dzisiaj wieczorem rozpoczynają się w stolicy uroczystości ku czci 15 rocznicy odzyskania Niepodległości. Gmachy państwowe i pomniki warszawskie oświetlone będą reflektorami. Ulicami przeciągną orkiestry.

Właściwe uroczystości rozpoczną się w sobotę, 11 bm., nabożeństwem w kościele św. Jana, na którym będzie obecny Pan

Prezydent Rzeczypospolitej, Rząd, przedstawiciele Sejmu i Senatu, wojskowości itd. Jednocześnie odbędą się nabożeństwa na irtenjencję Rzeczypospolitej w świątyniach wszystkich wyznań. O godz. 10.25 na polu mokotowskim odbędzie się defilada, którą prawdopodobnie przyjmie osobiście Marszałek Piłsudski.

Ujemne saldo bilansu handlu zagranicznego w przededniu wprowadzenia nowej taryfy celnej

(o) Warszawa, 10. 11. (tel. wł.). Bilans handlu zagranicznego za październik wykazuje saldo ujemne 13.340.000 zł. Ujemny bilans handlowy spowodowany został w przeważnej mierze przez nadmiar przywozu w okresie przed wprowadzeniem nowej taryfy celnej. Wywóz utrzymany został na tym samym poziomie co we

wieżniu, w którym to miesiącu, jak wiadomo, eksport z Polski był szczególnie wzmógłony. Należy to, iż ujemny bilans handlu zagranicznego w październiku jest zjawiskiem przejściowym, które zwykle zachodzi w przededniu wprowadzenia nowych taryf celnych.

Galerja kobiet

w procesie o podpalenie Reichstagu

Berlin 10. 11. (PAT). Na wczorajszym rozprawie w procesie o zamach na Reichstag przesłuchano galerję kobiet, których zeznania dotyczą oskarżonych Bulgarów. Przesłuchaniu tych świadków towarzyszyły ustawiczne starcia między Dymitrowem a przewodniczącym, który musiał mitygować porywcze wystąpienia oskarżonego.

Była polegająca mieszkanka Dymitrowa twierdzi, że chciała ją zgwałcić. Widywała u niego często psa komunistycznego Eberleina. Dymitrow nazywa jej zeznania insynuacją i bezczelnym kłamstwem.

Świadek pani Roelstein poznała Dymitrowa w pociągu w noc pożaru, jadącego z Monachium do Berlina. Wówczas przedstawił się jej Dymitrow pod fałszywym nazwiskiem jako historyk sztuki, pracujący na zlecenie rządu włoskiego nad dziełem o upadku kultury nie-

mieckiej. Nad ranem dojeżdżając do Berlina otrzymał dzienniki z wiadomością o pożarze Reichstagu. Dymitrow oświadczył wtedy, iż nie wierzy, aby dokonąć tego mieli komuniści. Powiedział, że musieli to być prowokatorzy polityczni.

Salwę śmiechu na sali wywołuje wystąpienie Dymitrowa w czasie zeznań świadka Anny Krueger, przyjaciółki jego rozwiedzionej z mężem. Gdy nadprokurator zwrócił się do świadka z zapytaniem, czy przypisuje Dymitrowowi wiarygodność, oskarżony wstaje i głośno woła: „Panie nadprokuratorze! Wybacz pan, — ale chciałbym tu raz na zawsze oświadczyć, że nie jestem ani impotentem, ani homoseksualistą, a nie narolnym męczennikiem. Przewodniczący odbiera Dymitrowowi głos, a następnie przerywa rozprawę.”

Wielka debata w izbie gmin nad francuską polityką zagraniczną

Paryż, 10. 11. (PAT). Wielka debata o zagranicznej polityce francuskiej rozpoczęła się wczoraj o godz. 15.40. Na porządku dziennym było 10 interpelacji, do których postanowiono dołączyć jeszcze trzy nowe zgłoszone wczoraj.

Interpelacje dotyczą polityki rządu francuskiego, polityki Francji wobec wystąpienia Niemiec z Ligi Narodów, zagadnienie polityki zagranicznej, wogóle sprawy zagłębia Saary, sy-

tuacja w Marokku, polityki rządu mającej na celu zatrzymanie fali pangermanizmu w środkowej i wschodniej Europie, w sprawie zagranicznej polityki rządu, w sprawie zamierzeń rządu wobec pogwałcenia zdemilitaryzowanej strefy nadreńskiej i zerwania przez Niemcy międzynarodowych zobowiązań, wynikających z paktu Ligi Narodów.

Ameryka uzna Sowiety

Konferencja Roosevelta z Litwinowem dała wyniki pozytywne

Paryż, 9. 11. (PAT). „Petit Journal” donosi z Waszyngtonu, że jeszcze w tym tygodniu należy oczekiwać oficjalnego uznania Sowietów przez Stany Zjednoczone. Konferencja konsultacyjna Litwinowa z prezydentem Rooseveltem minęła dla wyników zadawalających. Sowiety są gotowe uregulować zobowiązania rosyjskie względem skarbu amerykańskiego przez wpłacenie global-

nej sumy 500 do 1000 milionów dolarów. Sprawa długów prywatnych oraz skonfiskowanego majątku obywateli amerykańskich rozpatrywana będzie przez specjalną komisję ekspertów. Sprawa rokowań handlowych co do zakupów została odroczone do czasu przybycia ekspertów sowieckich.

Jeszcze jeden komitet

w łonie Konferencji Rozbrojeniowej

Genewa, 10. 11. (PAT). Prezydium Konferencji Rozbrojeniowej zebrało się wczoraj po 2-tygodniowej przerwie. Przewodniczący Henderson, przypominając, że komisja główna upoważniła prezydium do powzięcia zarządzeń dla przygotowania projektu konwencji, wyłożył również możliwe metody pracy, jakie prezydium mogłoby przyjąć. W konkluzji Henderson zaproponował utworzenie komitetu, któryby złożył prezydium raport, jakie części konwencji winny

być odesłane do komitetu, a jakie mogłyby być powierzone sprawodawcom.

Projekt przez delegata francuskiego wniosek Hendersona został przyjęty bez dyskusji. Do komitetu weszły następujące państwa: Wielka Brytania, Francja, Włochy, Polska, Hiszpania i Norwegia.

Komitet zbierze się jutro, prezydium w sobotę.

Ammanullah gotów jest powrócić do Afganistanu

Rzym, 10. 11. (PAT). W wywiadzie, udzielonym agencji Reutersa były król Ammanullah oświadczył, że jeżeli naród afgański tego zapragnie, to gotów jest powrócić do kraju, aby wprowadzić w życie swój program reform i postępu. „Jestem gotów — oświadczył Ammanullah — służyć zawsze mojemu krajowi w miarę moich sił i możliwości”.

Londyn, 10. 11. (PAT). Według depesz, jakie nadeszły z poselstwa angielskiego w Kabul, sprawca zamachu na Nadir Szacha jest studentem, prawdopodobnie należącym do grupy młodzieży akademickiej repatriowanej z Niemiec.

Nad czarnym łodem szybuje eskadra francuska

Paryż, 10. 11. (PAT). Według otrzymanych tu doniesień eskadra gen. Vouillemin opuściła o godz. 9.30 Kartaginę, udając się do Rabatu.

Rabat, 10. 11. (PAT). O godz. 15.10 wylądowało tu 17 pierwszych aeroplanów, należących do eskadry generała Vouillemin.

Wielka Brytania wypowiedziała rozejm celny

Genewa, 10. 11. (PAT). Rząd Wielkiej Brytanii zawiadomił dziś telegraficznie sekretarza generalnego Ligi Narodów, że z dn. 7 grudnia br. wypowiedział rozejm celny.

Rozwiązanie 7 stowarzyszeń studenckich na politechnice warszawskiej

(o) Warszawa, 10. 11. (tel. wł.). Wczoraj od był swe posiedzenie senat politechniki warszawskiej, na którym powziął decyzję rozwiązania siedmiu stowarzyszeń studenckich, działających na terenie tej uczelni. Rozwiązanie nastąpiło na zasadzie przepisów o szkołach akademickich.

Rektor Uniwersytetu Warszawskiego u p. Premjera

(o) Warszawa, 10. 11. (tel. wł.). Rektor Uniwersytetu Warszawskiego prof. Pieńkowski przyjęty był wczoraj przez Premiera Jędrzejewicza. Tematem konferencji była sprawa otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego.

Polak w finale pingpongowych mistrzostw świata

Lille, 10. 11. (PAT). W Lille rozegrany został międzynarodowy turniej pingpongowy — przy udziale najwybitniejszych mistrzów tenisa stołowego Europy. Na turnieju szereg sukcesów odniósł mistrz Polski Ehrlich, który wyeliminował wszystkich swoich przeciwników, dochodząc do finału. Mecz finałowy pomiędzy mistrzem świata Zabadosem a mistrzem Polski zakończył się po niesłychanie zaciętej walce zwycięstwem Zabadosa — w stosunku 21:12, 21:19, 22:24, 21:18.

Górale przed sądem

(o) Kraków, 10. 11. (tel. wł.). W najbliższym czasie znajdzie się na wokandy Sądu Okręgowego w Nowym Sączu sprawa krawczych zajęć, które miały miejsce w lecie r. b. na terenie gmin górskich powiatu nowotarskiego.

1.700.000 dzieci zaszczepionych zostanie przeciw ospie

(o) Warszawa, 10. 11. (tel. wł.). Departament służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przygotowuje się do wszczęcia z wiosną roku przyszłego masowej akcji szczepień ochronnych przeciwko ospie wśród dzieci. Szczepieniem będzie poddana 1.700.000 dzieci.

Ogłoszenia: pierwsza linia na stronie 1-tymowa 0,20 zł
w tekście na pierwszej stronie 1,00 zł
na drugiej i trzeciej stronie 0,80 zł — w tekście 0,50 zł
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25% drożej.
Drobnie za słowo 15 gr. — w razie słowo powtarzane.
Dla poszukiwanych przez „Kurier” 25% zniżki. Komunikaty 5 gr.
Za ogłoszenia skomplikowane — z zastrzeżeniem miejsca 25% nadwyżka.
W Gdańsku za wiersz 5 gr. na stronie 1-tymowej 15 fen.
Drobnie za słowo 5 fen. — tytułowe 10 fen.
Przy sądowym ściąganiu należności, rabatu upada. Za terminowy druk przebiega miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny: Witold Mętnicki, Toruń, ul. Planty 25 m. 1
Redaktor odpowiedzialny za sprawę: W. M. Gdańsk: Wilhelm Geismann, Gdańsk, Kałuziński 21, I p.
Red. odpow. na Bydgoszcz: Wacław Górnicki, Bydgoszcz, ul. Mostowa 6.
Redaktor odpowiedzialny na Gdynię: Józef Dobroszański, Gdynia, Szkolna.
Red. odpow. na Grudziądz: Wacław Górnicki, Grudziądz, ul. Olenkiewicza 9.
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław: Henryk Lisiecki, Inowrocław, ul. Solankowa 4.
Za ogłoszenia odpowiada administracja.
Wydawnictwo: „Dziennik Pomorski”, „Gazeta Gdańska”, „Gazeta Moraka”, „Gazeta Mgieleńska”, „Dziennik Bydgoski”, „Dziennik Grudziądzki”, „Dziennik Kujawski”.
Nakładem i czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.

Abonament miesięczny wynosi
w ekspedycji miejscowych agencjach 2,50 zł
z odnośnikiem do domu 2,80 zł
przez pocztę z odnośnikiem em 2,80 zł
o o! opaska 4,50 zł
w Gdańsku przez pocztę 2,32 gr przez gońca 2,00 gr
z odbieraniem w administracji wzrost 0,175, zagranicą 4.— gr
w razie wypadków, spowodowanych alia wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma